

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Égész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre . . . . . 600 "
Negyedévre . . . . . 320 "
Egy órára . . . . . 110 "

XI évfolyam * 163. szám

1928 július 25 Szerda
* 5688 Ab 8 *

Assester Róbert
Budapest

Jurat: Suci

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A tragikus bohózat

Lloyd George, a politikai kártyakeverés nagymestere, úgy látszik, kezdi elveszíteni hidegvérét. Kissé túlsoknak találja már a várakozást a miniszterelnöki szallamra, melynek birtokában, a békeszerződés idején, nem sok dicsőséggel írta be nevét a történelembe. Minden jólformált ember előtt ismeretes, hogy Lloyd George fényes újságról és politikai lehetősége messze felette áll emberi kvalitásainak s nagyon sokszor igazságai is egocentrikus szempontok elérése céljából hangzanak el. A tárgyilagosság kedvéért azonban meg kell állapítani, hogy ezek az igazságok megfosztva személyi vonatkozásaitól is megállják helyüket. Az angol liberálisizmus főnöke nagyon is jól tudja, hogy mit beszél.

Legutóbb a Kellogg-féle békejavaslatokról nyilatkozott s nyilatkozatában annak a nevezetnek adott kifejezést, hogy az egész paktum-ügy, legalább is európai vonatkozásaiban, nem egyéb bohózatnál, melynek tragédia lesz a vége. Lloyd George szamszerű adatokkal bizonyítja, hogy Anglia ma, a Népszövetség, a Leszavazási Konferenciák és a Kellogg-féle békepaktumok idején, lényegesen többet költött hadicélokra, mint a világháború idején.

Mindenki tudja ezt s mégis, az emberek nagyrésze valami bódult optimizmusral hiszi, hogy a béke felé haladunk. Lloyd George nem hiszi — s ha ő nem hiszi, úgy ennek komoly tárgyi okai vannak. Nem bizonyos, sőt valószínűtlen, hogy ő őszintébb pacifista volna, mint a konzervatív párt korifeusa. De őszintesége, mellyel a jelenlegi hatalmat akarja diszkreditálni, mégis hasznos, mert az emberek tekintetét talán sikerül ráirányítani arra a pöckorra, mely Európa és Amerika arzenáljában, katonai kémiai intézeteiben készül fel, hogy rászabaduljon a világra. Egy-egy indiszkrét katonai közlés vet csak néha fényt arra a borzalomra, amely a világon a világ ellen készül. Nemrégiben a hamburgi foszgen-gázrobbanás adott belőle ízelítőt, mely pedig apró csépp volt a készülő pokol ocaánjában. Az épülő repülőgépek, a kémiai laboratóriumok milliárdokat emésztő invencióival készülnek arra a hadi színjátékra, melynek eredménye kiirtott világvárosok, szennéget dandárok, letarolt mezők lesznek s melynek nyomában nem terem többé füve ma még termékeny mezőkön.

Az új világháborúhoz képest, ha egyszer kilörne, a régi világháború enyhe füvballat volt, gyöngéd színjáték, mely szóra sem érdemes. Vannak beteglelkű optimisták, akik örülnek is ennek, mondván, hogy ez az új világháború nemcsak az embereket és a civilizációt írja ki, hanem magát a háborút is.

Lloyd George nem tartozik e perverz optimisták közé. Okos ember lévén, jól tudja, hogy romok felett nem érdemes miniszterelnöki hatalmat birtokolni s ha már uralkodni kell, úgy mindezt csak élő emberek felett érdemes gyakorolni. Már pedig a világ, illetőleg megszállott és önző vezetői nem így gondolkoznak, vagy legalább is nem így cselekszenek. Mindenki éri a katasztrófa közelédtét, de mint valami vak oszlop a fátum kezében, — e katasztrófa ellen a katasztrófa előkészítésével akar védekezni. Európa fegyverkeznek, repülőgépeket

épít és gázháborúra koncentrálja szellemi és materialis energiáit. Ez a valóság, ez a tény és ez a tragédia. A hipokrizis és önguny valóságos rángatózó táncának lehet tekinteni, amikor a készülő pokol vulkán-pereném Kellogg-féle paktum-terveket szönek, amiben legkevésbé az aláírók hisznek.

Lloyd George, a mindent jól és idejekorán látó, jól látja ezt. És amikor bohózatot említi, ezt annak az embernek a keserűségével teszi, aki nagyon jól tudja, hogy a békét csak természetes feltételei: a valódi leszerelés, a társadalmi és nemzetközi hatalmi egyensúly biztosíthatják, nem pedig a paktumok. A béke-

paktumok, mai formájukban nem egyebek, mint az arzenálok homlokzatára pingált békegalambok képei. Tragikus bohózatok szövegkönyvei, melyeknek szereplői annál mulatságosabbak, minél komolyabb képet vágnak a rossz komédiához.

Az új német kormány az Ausztriával való csatlakozás gondolatának szolgálatában áll

Müller-Franken birodalmi kancellár nyilatkozata a német-osztrák közeledésről

(Berlin, július 24. Az Uj Kelet tud.) Jelentette az Uj Kelet, hogy a bécsi dalosverseny hatalmas politikai manőverrel növelte ki magát és pedig a német birodalom és az osztrák köztársaság csatlakozásának jegyében. Pohárköszöntők hangzottak el politikusok és felelős állásban levő férfiak részéről, amelyekben nyíltan a csatlakozást követelték. E megnyilatkozások között is a szenzáció erejével hat az az újdíru, amit Berlinben Hermann Müller, birodalmi kancellár adott a „Neue Freie Presse” berlini munkatársának az „Anschluß” próféciájáról.

— Az új németországi választások — mondotta Müller — minden kértelmeiséget kizáróan kifejezésre hozták a német nép akaratát, amely törekszik egyfelől a belső viszonyok stabilizálására és pedig a weimari alkotmány alapján, másfelől az eddigi külpolitika folytatá-

sára a béke és népek megértése érdekében. Ezt a politikát Németországban senki nem vitatja, de nem lehet tagadni, hogy a fennálló pártokban a német népelet sokrétűségének és szociális tagoltságának megfelelően véleménykülönbségek és ellenlétezők állnak fenn a politika véghezvitelének tekintetében.

— Az újonnan alakult kormány, főleg azonban a saját fóladatomból lesz, hogy mint birodalmi kancellár lehetőleg egyenlítsem a fennálló differenciákat és széles és tartós bázison biztosítsam a területbe járó pártok munkáját. Meg vagyok győződve róla, hogy az erre irányuló munka nem mindig fog könnyen előbbrejutni, hogy különböző akadályok fogják zavarni, de bizom benne, hogy kölcsönös jóakarattal a nehezségek leküzdhetők lesznek. A Reichstag elé terjesztett programmból kiderül, hogy a kormány nem máról holnapra szóló po-

litikát akar csinálni, hanem olyan munkát szándékozik végezni, mely számít az egész dolgozó német nép érdekeivel és amelynek értékét nem a pillanat, hanem az általános fejlődés szempontjai szerint kell értékelni.

— Am bármily állást is foglaljanak el az egyes reichstári pártok a kormány munkájával szemben, egyet minden kétségen felül valónak látok, azt, hogy a pártok osztrák testvéreinkhez való belátottságukban egyetértenek és ebben a tekintetben nincs felfogásbeli különbség. Annál nagyobb meglepéssel állapíthatom ezt meg, minthogy a jelenlegi kormány legfőbb feladatai közé fog tartozni, nemcsak az Ausztriához való viszonyok az eddigi módon való fenntartása, hanem az is, hogy ez a viszony minél szorosabbá alakuljon, hogy az együtműködés tudata az egész német nép közkincsévé váljon.

A Banca Nationala ősszel megkészszeresi a bankjegyforgalmat

Bratianu Vintila tudományos előadása a kölcsönről és a stabilizációról. Pop-Csicsó szerint nem kölcsönről, hanem szatocsüszletről van szó

(Bucuresti-Bukarest, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Míg az ellenzék folytatja koncentrált támadásait a kölcsönügyemény ellen, addig a kormány mindent elkövet, hogy az eddigi tárgyalások eredményeit sikerként könyvelhesse el a közvéleményel. Bratianu Vintila ma tudományos előadás keretében igyekezett újirányú pénzügyi politikáját népszerűsíteni. A miniszterelnök előadást tartott az Institutul Economic Romanesben, ahol ismertette a stabilizálás technikáját. Kifejtette, hogy a Francia Bank közvetítésével sikerült neki a legnagyobb jegykibocsájtó bankok támogatását a stabilizációhoz megnyerni. Ismertette ezután a nyolc hónapos tárgyalások eredményeit és kijelentette, hogy a Népszövetséget azért kérte el, mert a népszövetségi kölcsön feltételei elfogadhatatlanok voltak. A külföldi kölcsönt — fejezte be előadását Bratianu Vintila — ősszel fogjuk megvalósítani s akkor a Banca Nationala a bankjegyforgalom megkészszerésével kielégítheti a piac összes szükségleteit.

Szerdán délelőtti minisztertanács lesz, amelyen résztvesznek a kamara és a szenátus elnökei is, hogy a törvényhozó testületek csütörtökön összeülő rendki-

vüli ülészakának munkaprogramját megállapítsák.

Titulescu lemondása

Bucuresti-Bukarest, július 24. Az Ade verul mai számában újból közlenti, hogy Titulescu a parlament rendkívüli ülészakának befejeztével le fog mondani és mint egyszerű taganem ber utazik külföldre egészségének teljes helyreállítására. Nehány hónap múlva a külügyminiszter Londomba fog utazni hogy hivatalosan búcsút vegyen a londoni udvartól ahol tudvalevőleg az előző Románia köve volt. A lap tudomása szerint Argetoianu lesz az ideiglenes külügyminiszter.

Pop-Csicsó a kölcsönről

Arad, július 24. A nemzeti parasztpárt a kölcsöntárgyalások befejezése után ismét megkezdte a kormányellenes támadásokat. A nemzeti parasztpárt ugyanis a tárgyalásokat meghiúsultnak tekinti. Bratianu Vintila a párt szerint nem tudta sem a kölcsönt, sem pedig a stabilizációt megvalósítani, az ellenzék tehát egyre erőteljesebben követeli, hogy a miniszterelnök vonja le a kudarc politikai konzekvenciáit. Ma-

riu Gyula kétizben is tett irányvny nyilatkozatot, most pedig megszólal a nemzeti parasztpárt egyik öreg harcosa: Pop-Csicsó István is, aki a politikai helyzethez a következő figyelmenreméltó reflexiókat fűzi:

— Nagy figyelemmel kísérem a tárgyalásokat, amelyeket a liberális kormány folytatott a külföldi bankárokkal. A tárgyalások végetérték. A liberálisok szerint nagy sikereket értünk el, amelyek természetesen a kormány helyzetére is ki fognak hatni. Nos — ezzel szemben megállapítható, hogy ennek a világkörüli sikernek semmi komoly alapja sincsen.

— Mi is történt tulajdonképpen? Lekötötték egy egyszerű banküzletet, magánbankokkal, olyanokkal, amelyekkel a legutolsó pénzügyet is dolgozhattak, de amelyekkel szuverén állam nem szokott üzletet kötni. Minden elfogulatlan embernek el kell azonban ismernie egy dolgot és pedig azt, hogy elérkeztünk a liberális kormány bukásának esedékességéhez, amint mi azt előre láttuk. A liberálisok a kölcsönhöz és a stabilizációhoz költték kormányon maradásukat, e helyett azonban egy egyszerű és kis szatocsüszletet bonyolítottak le. Ha tehát a liberálisokban a legkevésbé jóérzés va-

et
ó t
Kálmán
Csak
ánlatot

etben

alkotmányosság volna, habadéktalanul le kellene mondaniok.
— Mert kérdelem, vajjon ki garantálhatja, hogy egy szép napon ez az ország

el nem veszíti türelmét. Ha pedig a kormányválság megoldásának kérdése aktuálissá válik, majd minden kombináció, amely a nemzeti parasztpárt kizárására

fog irányulni, szizifuszi munka lesz, a mely a liberálisoknak nem fog használni, de az országnak beláthatatlan károkat okoztak.

a szeméi vérszenes csillognak, szinte hágni kezdem, hogy Rachel Dorange tényleg zsidó... ezeket mondja:

— Es ha tényleg zsidó lennék... és egy ilyen utat megtettem, amire egyetlen férfi sem mert volna vállalkozni, hát azért így kell velem bánni. En soha sem kérdeztem meg senkitől, hogy zsidó-e vagy sem, én az emberben az embert néztem mindig. Mi az összefüggés a megtett út és a vallás között. Mondjuk, hogy zsidó vagyok, hát akkor talán nem érdemlem meg a dicséretet...?

Ujra egy fájdalmas mosoly szállad az arcára. Dorange kisasszony arca ebben a pillanatban nagyon szép, egy fáradt, meg szomorított husz éves lány, aki ebben a pillanatban nagyon szomorúan és egyedül érzi magát.

— Holnap utazom tovább... lovon megyek és egyedül, mert a tiszt urak nem akarnak elkísérni... (l. a.)

Rachel Dorange, panaszkodik az Uj Keletnek, hogy Bukarestben bojkottálják, mert zsidónak nézik

A francia amazon, aki Párisból Bukarestbe lovagolt, haragszik, hogy katolikus létére zsidónak nézik de azt mondja, ha zsidó volna, akkor sem kellene úgy bánni vele

(Bucuresti-Bukarest, július 24. Az Uj Kelet tud.) Rachel Dorange kisasszony pontosan egy hónappal ezelőtt érkezett Bukarestbe. Lovon tette meg a több ezer kilométeres Páris-Bukarest utat. Amíg Erdélyen keresztül utazott, valóságos diadalkapuvál fogadták minden városban, amikor Bukarestbe érkezett, két miniszter is kiült a fogadtatásán. De azután az egyik román lap beszélgetést közölt a francia amazonnal és kisütötte, hogy Rachel Dorange — zsidó, sőt a lap tudósítója szerint franciául is alig tud és csak akkor tudja magát rendesen kifejezni, ha jiddisül beszélhet. Az említett lap egy tolmács segítségével hosszabb beszélgetést is folytatott jiddis nyelven Dorange kisasszonnyal, aki büszkén jelentette ki a többek között, hogy ő egy „echtes jidisches Model”.

(A szétfoszott nimbusz)

Es e cikk megjelenése után, — egyszerűen vége volt Dorange kisasszony népszerűségének. A lapok nem irták róla, nem csináltak vele interjúkat, Rachel Dorange kisasszony teljes elszigeteltségben pihent ki a tízezer kilométeres út fáradalmait. Holnap utazik vissza Dorange kisasszony Párisba és ez alkalommal bukaresti munkatársunk felkereste a zsidó-francia amazont, hogy lapunk részére beszélgetést folytasson vele.

Az Athenae-Palace szálloda negyedik emeletén kétszobás apartementben lakik Dorange kisasszony. Kopogtatásunkra ő maga nyit ajtót, Rózsaszín pizsamában van, bukaresti nyári divat szerint nincs rajta harisnya. Arca bronzvörösre van leégve. Leül velünk szemben, a lábait egymásra rakja. A szobában félhomály van, és ahogy most ott ül, csendesen várja a kérdésünket, szinte alig tudjuk elképzelni, hogy ez a vékony, fiús testű álmódzó leány volt az, aki a Páris-Bukaresti utat lóháton tette meg.

— Dorange kisasszony — kezdjük — az Uj Kelet, az erdélyi zsidók lapja megbízásából jöttünk, hogy üdvözljük önt, a francia zsidó leányt, aki ezt a hosszú...

Dorange kisasszony nem engedte, hogy befejezzük a kérdésünket.

„De hiszen nem vagyok zsidó”

— Nem vagyok zsidó, igazi katolikus vagyok és igazi francia. Rachel a keresztnevem és ezért hiszik rólam, hogy zsidó vagyok. De nem vagyok zsidó. Amikor ideérkeztem, rögtön megkérdezték tőlem, hogy zsidó vagyok-e. En nagyon csodálkozom a kérdésen és azt válaszoltam, hogy nem értem, hogyan lehet valakéhez, aki tízezer kilométert lóháton tett meg, ilyen kérdést intézni, ha esetleg tényleg zsidó lennék, akkor talán más elbírálásban kellene részesíteni a teljesítményemet?

— De kérem, csodálkozunk, hiszen az egyik lap hosszú beszélgetést közölt Onnel, amely a lap szerint jiddis nyelven folyt le.

— Uraim, kijelentem, hogy jiddisül egyetlen szót sem tudok, németül pedig tudom, hogy mit jelent zab és széna, erre is azért volt szükségem, hogy a lovamnak eledelét tudjak venni. Mégegyszer kijelentem, hogy nem vagyok zsidó, francia vagyok és katolikus.

— De hát akkor hogyan lehet...

(Egész Európában senkisémet kérdezte, hogy zsidó vagyok-e?)

— Nem tudom... én olyan nevelésnek tartom, hogy ilyen kérdéseket tettek fel nekem, hogy zsidó vagyok-e vagy

sem, én csak nem állok ki az erkélyre és nem fogom kiabálni, hogy nem vagyok zsidó, én egyenesen felhíborítottam tartom azt, hogy egy ilyen kérdés alapján ítéljenek meg, Furcsa, hogy majdnem egész Európát végig lovagoltam, de sehol sem tettek fele nekem ilyen kérdéseket, nem kérdeztek meg, hogy milyen vallásu vagyok. Csúpan itt már mindjárt a megérkezésem után álltak elő ezzel a kérdéssel. Például Magyarországon minden órában ki volt számítva, ment elhalmoztak meghívásokkal és itt egyetlen meghívást sem kaptam és mindez azért van, mert azt hiszik rólam, hogy zsidó vagyok...

(Az amazon bosszúja)

— És tudja, hogy mi lesz most a bosszú? Az eredeti terveim szerint vasuton akartam hazá utazni, de most megváltoztattam a tervemet, Lóháton teszem meg visszafelé is az utamat és a saját rekordomat fogom megdönteni, ez lesz a válaszom arra a fogadásra, melyet itt nyújtottak nekem. Nekem a hivatalos fogadtatás ellen nem lehet panaszom, hiszen a külügyminiszter fizeti a lakásomat és Blank Arisztid, akit még Párisból ismerem, egy autót bocsájított rendelkezésemre, azonban a bukarestiek egyáltalában nem vettek rólam tudomást, mert zsidónak tartanak...

Eles, ideges hangon beszél és akármilyen kérdést teszünk fel, visszatér mindig a zsidókérdésre.

— Miért teszem meg ezt az utat? Mert beakartam bizonyítani, hogy a francia nő nem az elpuhult asszony, aminek lefestették, mi franciák meg tudjuk tenni azt, amire még egy férfi sem vállalkozik és akkor ne csodálkozzon azon, hogy felhíborít az, hogy az utam végén, mikor sikerült ezt a teletelítményt megtennem, ahelyett, hogy az utról, a lovamról, a fáradságaimról kérdezősködnének, feltesznek a kérdést, ön zsidó-e vagy nem, mert a Rachel név az zsidó név. Borzalmas, Rachel egy csodaszép bibliai név és nagyon sok francia leány hord biblikus nevet.

Igyekszünk áttérni más kérdésre.

— Cigarettezték?

(A lópuccolás, mint masszázs)

— Soha, alkoholt sem iszom és nem puderezem magam. Lovagolok és a lovamat magam puccolom és ez minden masszázssal felér, ezért tudtam megőrizni a frissességemet és nézen ide — nem vágattam le a hajamat.

Tényleg most vesszük csak észre, hogy kontyot visel, nagyon ügyesen, bubirizurásan viseli a haját, de mégis hosszú haja van. Talán az egyetlen nő ma Bukarestben, aki hosszú haját visel.

— Ön nem vágatta le a haját?

— Nem.

— És miért?

— Mert nő vagyok és nem tartom nőiesnek, a rövid haját.

Ujra visszaül a karosszékebe, előveszi az emlékeket, amiket az utján ajándékoztak neki, zászlók, lovaglóostorok, ezüst és arany fogóval, plakettek, fényképek.

— Az egész utam alatt Szébenben fogadtak a legszebben, a pesti fogadtatás is nagyon szép volt.

Ujra elborul az arca és most majdnem kislányos siránkozással mondja:

(Szegény zsidó!)

— Sehol, sehol az egész világon nem fogadtak úgy, mint itt, sehol sem kutatták a vallásomat... és én hiába mondom, hogy nem vagyok zsidó, hogy katolikus

vagyok... úgy bánnak velem, mintha tényleg zsidó lennék. Szegény zsidók!... És ebben a pillanatban kitör belőle valami vad dacz, összeszorítja az ökleit és

Oroszország ismét borzalmas éhínség előtt áll

Két hónap óta nemcsak a városokban, de a falvakban is sorbaállnak a kenyérért. Teljes csődöt mondott a szovjet mezőgazdasági rendszere

(Berlin, július 24. Az Uj Kelet tud.) Az oroszországi termésről szóló hírek egyre döbbenetesebb képet tárnak fel arról a katasztrófáról, amely előtt most Oroszország áll. 1922-ben volt az orosz szovjet hasonló helyzetben és akkor tartani kellett attól, hogy a gabonaiőség miatt felborul az egész szovjetrendszer. Az ellenfordalmi intervenciók is annak idején erősebbek voltak, mint bármikor és általában azt hitték, hogy a kenyérhiány elűzi a szovjet kormányt. Oroszország akkor ki tudta heverni a nagy katasztrófát és az iparosítás terén szokatlanul nagy haladást tett, de a mostani helyzettel szemben kormánykörök is elismerik, hogy a szovjetnek újabb engedelmeket kell tenni a szabadkereskedelmeg honosítása terén és az eddigi parasztpolitikát, amely a „kulák” gazdaság megszüntetése felé irányult, szíriént meg kell változtatnia.

A rozs teljesen elpusztult

Az újabb jelentések szerint csak buzában várható némi eredmény, a rozs, Oroszország fő élelmiszere, ugyiszólván teljesen elpusztult a nagy fűrészsárgában. De nemcsak a rekkelő nyár okozta a termés-katasztrófát, hanem különösen az a körülmény, hogy az állam által kiosztott vetőmagvak nem jutottak el idejében a termelőkhöz. Szokatlanul kevés len termelt ezidén, úgy hogy Oroszország, amelynek a len egyik főexport-cikke volt, ezidén nem is gondolhat a len és kender kivitelére. A kenyérhiány jelei már mutatkoznak is számos kormányzószágban. Több mint két hónapja nemcsak a városokban, hanem a falvakban is épügy, mint a háborúban, sorba kell állniok az embereknek a kenyérért, amit csak jegy ellenben adnak. Kubán vidékén a szervezett munkások naponta két font kenyeret kapnak, míg a szervezetlenek naponta félfontot. Ezzel egyidejűleg megkezdődött a gabona és lisztkészletek elrejtése, úgy hogy a kormány szigorú rekvirálásokra is gondol. A lakosság körében erős hangulat mutatkozik a kormány ellen különösen azért, mert több népbiztos különböző népgyűléseken még április elején kijelentette, hogy az állami magtárakban annyi gabona van felhalmozva, hogy nem kell tartani a kenyérjegyűtől. Az elégtelenséget szítja még az a bevallott körülmény is, hogy Oroszország állami földbirtokai, amelyekről a kormány azt hiesztelte, hogy hozadékai el fogják látni a városok lakosságát, visszafejlődtek.

Szocializálják a mezőgazdaságot

Több gyűlésen nyíltan szemére vetették a kormánynak, hogy a háboru előtti tizenhatmillió parasztagazdaságot felemelte huszonötmillióra, ezzel csak szaporította a kisgazdák számát, akik fogyatékos felszerelésüknél fogva kép-

telenek belterjessé tenni és kiaknázni a földet. A földnek ez az „összserűtlen elforgácsolása” okozza — mondták az emberek, — hogy a gazdag orosz mezőgazdaságnak állandóan féltnie kell az éhínségtől. Szemére vetik továbbá a kormánynak azt is, hogy az elmúlt években az ipar támogatásának örve alatt nagymennyiségű gabonát exportált. Ha egy része ennek a készletnek itt marad, már ki van zárva minden katasztrófa.

A szovjet kormány pedig nem arra gondol, hogy visszaállítsa a nagyobb mezőgazdaságokat, hanem erős kézzel dolgozik a mezőgazdaság szocializálásán. Ezzel az állam függetleníteni akarja magát a földmives elemektől, amelyeknek befolyása az államra túlságosan erős. Szovjetország rendkívül sok, addig még meg nem művelt terület fölött rendelkezik és ezeket — körülbelül negyvmillió deszjatint földről van szó — akarja átváltoztatni kanadai mintára nagy mintagazdaságokká. A kormány ezzel el akarja érni azt, hogy az állam szabályozza az árakat, nem pedig a parasztság. Tízezer traktort akar a kormány előállítani a szocializált földbirtokok számára. A gépeket a Don melletti Rosztovban akarják gyártani. Minthogy a gyár csak most épül, a traktorok egy nagyrészt külföldről kell behozatni. De ha a gabonaexport elmarad, akkor valószínűtlen, hogy a kormány fog tudni szerezni kölcsönt a gépek beszerzésére. A terv véghezvitelére egyébként 320 millió rubelt irányoztak elő.

A „földleges” paraszt

Ezt a tervet Stalin a központi bizottság elnöke nem helyesli. Tudja, hogy a parasztot „földlegessé” tenni a legnagyobb veszedelmek egyike. Ha a paraszt sem lesz támasza a szovjetnek, akkor az egész rendszer nagyon gyöngye lábon fog állani, minthogy a szakmailag szervezett ipari munkásság egy negyedrésze munka nélkül áll. Amellett a faluból egyre hőmpölyög a proletáriátus a városba munkáért, azonban itt sem tudnak elhelyezkedni, amiből a közelmúltban nem egyszer súlyos összetűzések támadtak a szovjetrendőrség és a munkanélküliek tömegei között.

Egyelőre a helyzet az, hogy a természeti kincsekben gazdag Oroszország még előtt áll és a kormány azon gondolkodik, hogy a lefoglalt műkincseket, amik még az országban maradtak, eladja és annak árából amerikai gabonát szerezzen.

Postai... 20% en...
vendéglőt nyitottam
Püspök fürdőben
Nagyvárad mellett, Fuchs Benjámin főrabbi felügyelete alatt.
WEISZ, vendéglő

A bol... be

Athén, július nagy izgalmat manynak legu lvel teljesen b forgamat. A la boleár részről járt át egyik hogy far és vi Ez a közlekedé teljesen zavart leguább időkb sokhoz kötve. kormányt egy gori rendelteté rendelet szerin átlépik a határ

A cí

(Berlin, július tionista világsz nak péntek dél volt telavivi po nek Kifejti, ho lönböző okok n Agencyt. Vanna lart foglalnak mások munkás solják az Agen senkisémet bírált gyilagoság ala tagjai bizonyos rint ülésk megmondták v véleményünk l izgatottságot, n ják.

Az Agency-jé tása p

A négyes bizot tivista és kapit mal szembeállt ezért nekünk é az együtműkö ket és ugyana munka keltévé a nemcionisták ama pénzék al nak, míg a c dolgozozanak, a kat ajánlanak

A következő volt, aki nem sági jelentéséve órtói jelentésel a négyes bizot zisául szolgált hogy az, aki velünk, nem a itéletet.

A szakértők áldozatul, vencián van alaposan in látták in

Ami a mezőge ezen ágánál ne dik generáció nagyot alkotár rült. A gazda

Postai... 20% en

A bolgár kormány halálbüntetés terhe mellett betiltotta a görög határmenti forgalmat

Athén, július 24. Görögországszerte nagy izgalmat váltott ki a bolgár kormányának tegnap délutáni rendelete, amelyvel teljesen betiltotta a határátlépési forgalmat. A lakosság úgy görög, mint bolgár részről a határmentén sűrűn járt át egyik országból a másikba, hogy fa- és vizszükségletét elláthassa. Ez a közlekedés hosszú időn keresztül teljesen zavartalanul folyt le, csak a legutóbbi időkben volt némi formalitásokhoz kötvé. Most azután a bolgár kormány egy megeddombentően szigorú rendelettel teljesen betiltotta. A rendelet szerint azokat, akik ezentul is átlépik a határt, a bolgár katonai hatóságok ítélet nélkül agyonlöthetik.

Eltekintve attól, hogy a határmenti lakosság életét teljesen megbénítja ez az új rendelkezés, tekintettel arra, hogy a görög lakosság évtizedek óta hozzá van szokva a határon való zavartalan közlekedéshez, ha a rendeletet szöszörint végrehajti, úgy rengeteg emberáldozatot fog kívánni. A bolgár kormány a régóta húzódozó bolgár-görög feszültség idején életbe léptetett intézkedését Görögországban semmiképpen sem tartják szerencsésnek, mert az ilyen intézkedések a legkevésbé sem alkalmasak arra, hogy a

mindkét részről megnyilvánuló ellenségeskedést levezessék. A bolgár kormány egvébként e kérdésben a teljes rezerváltság álláspontjára helyezkedik és minden felvilágosítást megtagadott arra nézve, hogy mi volt a közvetlen oka a rendelet kiadásának. Hir szerint a bulgáriai görög ügyvivő, kormányának utasítására tiltakozni fog a rendelet ellen s ha ennek a tiltakozásnak nem lesz meg a kelendő eredménye, úgy görög részről nem marad el a retorzió, amely egy ha sorsító szellemű rendelet kibocsátásában fog megnyilvánulni.

Continental kerékpár-gummit duzzadt és drótkivitelben is szállítunk. **Előnyei:** simulekény, könnyed és hosszú élet-tartamu. Minthogy szivós gummiból és ellentálló szöveteiből állítják elő, sport- és köznapi célokra ideálisan megfelel.

Nagyromániai vezető képviselő: Cauciucul Continental S. A. R. Bucuresti, Cal. Victoriei 103.

A cionista Actionscomité berlini gyűlésén tovább folyik az Agency-vita

(Berlin, július 24. Az Uj Kelet tud.) A cionista világszervezet Actionscomitéjének péntek délutáni gyűlésén Diesengoff, volt telavivi polgármester szólalt fel elsőnek. Kifejté, hogy az egyes csoportok különböző okok miatt ellenzik a Jewish Agencyt. Vannak olyanok, akik *l'art pour l'art* foglalkoznak el ellenzéki álláspontot, mások munkás-szempontok miatt kifogásolják az Agency-jelentést, de ugyszólván senkise bírálta el a kérdést higgadt tárgyilagosság alapján. A négyes bizottság tagjai bizonyos amerikai szempontok szerint bírálták meg a kérdést. Ezek az urak megmondták véleményüket, nekünk más véleményünk lehet, de nem érti a nagy igazgatótságot, mellyel a kérdést tárgyalják.

szemmel kell tekinteni, mint például az indiai, vagy görögországi kolonizációs kísérleteknél, ahol a második generáció sorsával egyáltalán nem törődtek. Ruppin szerint éles választóvonalat kell vonni a túlnyomórészt keresztényekből összeállított szakértőbizottság és a zsidókból álló Agency bizottság között. Az Agency bizottság tagjainak önmagukkal kellett harcot vívniok, mert a szakértők foglyainak érezték magukat.

Ezek a férfiak el vannak telve a becsületes szándékkal, hogy velünk együtt dolgozzanak, de egyelőre még idegenekként állanak velünk szemben.

A londoni ülések során már sokat tanultak és még többet fognak tanulni Palesztinában. A Jewish Agency megalakításának pozitív és negatív momentumait megégyezzer mérlegelnünk kell. Ezek a zsidók ma még idegenek számunkra, de nem az a szándékuk, hogy továbbra is idegenek maradjanak. A komoly meggon dolások ellenére, amelyek eltöltik, mégis csak vérsz esztlen tudná magát részénni a jelentés visszautasítására. Nekünk tehát a jelentést rektifikálni kell.

Amazok a nemzeti szempontokat alárendelték a gazdaságiaknak, nekünk az ellenkezőjét kell követelnünk, vagy legalább is a két szempont koordinációját.

A mi művünket nem szabad csupán a rideg üzletesség elvei szerint megítélni, hanem a léleknek és a szívnek is biztosítani kell a szerepét ebben a munkában.

Richard Lichtheim (revizionista) kifejté, hogy nincs reménye arra, hogy az ő csoportja és az exekutíve között fennálló ellentétet áthidalhatók volna. Az Agency-ügy csupán részletkérdés és még távolról sem res judicata. Minthogy a vilákkongresszus által felállított követelmények nem valósították meg, az Actions Comiténak szükségeszerűleg annulálnia kell a Jewish Agency kibővítésére vonatkozó határozatot.

Az Agency-politika megbukott és ebből le kell vonni a konzekvenciákat.

Lichtheim ezután egy esomó kérdést intéz az Exekutívéhez. Az Exekutive, úgy

látszik, nagyjából egyetért a négyes bizottság jelentésével és csupán jelentéktelen módosításokat javasol. A jelentésnek egy tíz évre szóló országépítési programot kellett volna adnia, de erről szó sincs a jelentésben. Hogyan képzei az Exekutive tulajdonképpen a további teendőket?

Ben Gurion (szociálista) nagyon meg van elégedve, hogy *végre tisztán látjuk a helyzetet.*

Az Agency jelentésre csupán egy válasz lehet, mégpedig a feltétel nélküli visszautasítás. Mi nem adhatjuk fel a cionista ideológiánkat. Hogy mit értünk cionista munká alatt, azt mi állapítjuk meg. Ez nem mint a munkáspárt tagja mondom, hanem mint cionista. Mint munkás nem fél a jelentésben foglalt konzervatív-kapitalista programtól. A munkásságnak van elég ereje és fegyvere, hogy megvédelmezze ideáljait. De mint cionistának feltétlenül tiltakoznia kell, hogy idegen alkarratot kényszerítsenek ráunk.

Ő is tudja, mit jelent a pénz az országépítésnél, de nem szabad, hogy a pénz korrumpáljon bennünket.

Mert lehet úgy is országot építeni, hogy az szegényt hoz az egész népre. Mi Palesztinában egy új népet akarunk teremteni és ezt csupán pénzzel megvalósítani nem lehet.

Continental

Mossinsohn (Tel-Aviv) kifejti, hogy régebben ellene volt az Agency-tervnek, de most veszedelmesnek tartaná a me-rev visszautasítást.

A szervezet a többi Agency-politika követeleiben olyan helyzetbe jutott, hogy most az elutasítás sokkal nehezebb, mint azelőtt. Számos dicséret hangzott itt el lord Plumer kormányzóról. De nem szabad elfelejteni, hogy Plumer talán jobban gondoskodott a jelenről, ám Herbert Samuel a jövőért dolgozott. Plumer kormányzása idején elhalványult a nemzeti otthon gondolata. Szervezetünk most ugyanazt a hibát követi el, hogy csak a jelen pillanatra gondol.

Tart tőle, hogy Marshall és Warburg nem fogják a saját köreitket pénzáldozatokra bírni.

Az utolsó hét évben az amerikai cionizmus ijeszítően visszaesett, mert feltűnik nyíltan és őszintén a cionizmusról beszélni. Az Agency jelentéssel szemben nekünk ellenjavaslatokat kell kidolgozni, de úgy, hogy a kapukat nyitva tartjuk és ugyanakkor gondoskodnunk kell a cionista szervezet megerősítéséről. Nyugodtan belemehetünk a Jewish Agency kibővítésében, ha a báseki kongresszus által lefektetett irányelveket respektálni fogjuk.

Az Actionscomité ülése előreláthatólag 8-10 napig fog tartani.

Bűnvádi feljelentést tettek a hitelezők egy csődbement nagyváradi cég ellen,

mert nem értesítette hitelezőit arról az árverésről, amelyen félmillió árúkézfelét 34 ezer lej adótartozás fejében kőtyavetéltek el

(Oradea-Nagyvárad, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagyvárad kereskedő társadalmának érdekes szenzációja van. Kedden délután bűnügyi vizsgálat indult meg a Nagyváradon régóta ismert *Altmann és Weisz* rövid-árúkereskedő cég tulajdonosai ellen. Az Altmann és Weisz cég annakidején csődbe ment, a kényszeregyezségi eljárás folyamán azonban megegyezés jött létre a cég és hitelezői között úgy, hogy rövid akadályoztatás után a cég újra működni kezdett. Alig húzták fel azonban a rollókat, amikor

szitottak. A hitelezők ugyanis meglepetéssel vették tudomásul az árverést és keltjüknek adtak kifejezést afelől, hogy *Altmann és Weisz cég idejében megállni igyekezett az elárverezést.* Ezzel az indokkal a bukaresti Kornfeld Mátyás nagykereskedő cég nagyváradi rendőrségen írásban feljelentést tett az Altmann és Weisz cég ellen és kéri a vizsgálatot a már említett kérdésen kívül arra is kiterjeszteni, hogy az *Altmann és Weisz cégnek módjában lett volna-e a hitelezőket a bekövetkező árverésről értesíteni.* A feljelentés alapján a nagyváradi központi rendőrség bűnügyi osztályánál megkezdtek a cég két társtulajdonosának kihallgatását. A rendőrség a nyomozás kapcsán azt is meg akarja tudni, hogy az árverési jegyzőkönyvet kik állították ki és kik írták azt alá, mert a rendőrség szerint ez is fontos momentuma az ügynek.

a váradi pénzügyigazgatóság egy váratlan rendeletére a cég elmaradt 34 ezer lej adóhátraléka fejében lefoglalták és árverésen elkönyvetelték a cég félmillió árúkézfelét.

A másodszor is tönkrement cég ellen most érdekes bűnügyi eljárást foganato-

Irodák részére nélkülözhetetlen butordarab

Nappal szék éjjel ágy

Praktikus, kényelmes és elegáns — Teljesen féregmentes
1500 lejtől már beszerezhető.
Medgyessy Ferenc autogén hegy., Cluj, Calea Berehal No 74.

Postai küldeményeknél 20% engedmény! **Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.** Postai küldeményeknél 20% engedmény.

Szőke vagy barna?

Hogyan szerezhet magának rendkívül fehér teljesen feltmentes arcbrőt.

Ime, egy szer, amelylyel a barna nő fehérré varázsolhatja és megtisztíthatja arcbrőjét, a szőkek pedig megkímélhetik arcbrőjüket szeplőtől, pattanásoktól és más kinövéséktől. Midőn rózsából és jázminból kivonatolják a parfüm készítéséhez szükséges illatanyagot, valami szép viasz marad hátra, amelyet hosszú ideig figyelembe sem vettek. Egy alkalommal azonban egy szépségápolási specialista meglátogatott egy ilyen illatszert-laboratóriumot és feltűnt neki a munkások arcbrőinek és kezeinek tejfehérsége, akik ezt a visszamaradt viaszt kezelték. Rövidesen kitért, hogy ez a viasz nemcsak, hogy fehérit, de megakadályozza a pigmentáció túltengéseit, eltünteti a szeplőket, pattanásokat, miteszereket, a tánt érdességét és arcbrő egyéb kellemetlen kinövéseit.

Más, az arcbrőt szépítő szerekekkel tökéletesítve ezt a szert most a párisi Laboratoires Aseptine állítja elő és „Cir Aseptine” név alatt kapható. Vásároljon egy tubust ebből a viaszból s meglátja, hogy arcbrője tiszta, finom s rózsaszínű lesz. A sikert garantáljuk — ellenkező esetben pénzét azonnal és teljes értékben visszatérítjük.

Fontos. Csak akkor használja ezt a szert, ha megakadályozni szeretné a bőrt. Használja tehát úgy az arcbrőn, mint a nyakon, mert a különbség azonnal meglátszik. **Jegyzet.** A „Cir Aseptine” gyógyszerárakban, drogeriákban, illatszertárakban kapható. Egy nagy tubus ára 100 lei. Ha valahol nem találja, úgy küldje be a tubus árát az ELITE-illatszertárba, Bukarest, Calea Victoriei 69.

Egy kolozsvári házigazda rémregénybe illő trükkökkel akarja lakóit kitelepíteni

Előbb lebontatta a ház fedelét, majd amikor arra kényszerítették, hogy a tetőzetet alátámassza a cölöpökből valóságos tyukketrecet ácsolt a lakásokból

(Cluj-Kolozsvár, július 24. Az Uj Kelet tud.) Az évek óta egymást kergető lakbérpercek és a háztulajdonosok meg a bérlők közötti konfliktusok sorában a maga eredetiségében unikumszerűen hat az a kolozsvári eset, amely a Dávid Ferenc-ucca 7-es számú házában néhány hét óta húzódik. A ház régi és már bizony az időtől erősen megviselt kis épület, amelyben három nagyon kicsiny lakásban három koldus-szegény család húzódott meg a lakbértörvény védelme alatt. A háztulajdonos Coman Artimon már egy év óta folytat harcot lakói ellen, hogy a rozoga ház helyébe újat építhessen. De Kleimann Abrahámnak, Lohitzky Józsefnek és özv. Dáskál Izáknénak kellett a lakás, amelyben már hosszú évek sora óta laknak és amelynek ház bérét a lakbértörvény rendelkezése szerint időről-időre emelték.

A múlt évben Coman Artimon kilakoltatási pert indított lakói ellen, azonban a törvényszék a lakóknak adott igazat és mindhármuk tovább is a pereskedő gazda lakói maradtak. Ez év elején, amikor a lakbértörvény meghosszabbításának problémája az emlékeztető háborukat idézte elő, mind három lakó sietett biztosítani a maga számára a továbblakhatóság lehetőségét és április végén a háztulajdonos ügyvédjéhez november 1-ig bezárólag kifizették a házbéreket.

A lakók most már teljes nyugalomban éltek afelől, hogy a házi békéjüket semmi meg nem zavarhatja ezután, mikor váratlanul ügyvédi felszólítást hozott a családoknak a posta, amelyben felszólítják őket, hogy huszonnégy óra alatt költözzenek ki a lakásból. A felszólításra természetesen a lakók nem reagáltak, hiszen a házbérik előre ki volt fizetve, a törvényben előírt minden paragrafusnak eleget tettek, a házigazda pedig fel sem mondhatta lakóinak. Meg nem történtek tekintették tehát az ügyvéd felszólítolását és nem is gondoltak arra, hogy

a követelt 24 órán belül elhagyják lakásaikat.

Ekkor történt meg az a lakásperek annáleszeiben is ismeretlen dolog, hogy

a háztulajdonos munkásokat vezényelt házához és mindhárom lakás felől leszedte a házfedelet.

Az érdekes házigazda intézkedéséről an nakidején az összes lapok, mint még soha nem hallott kuriózumról emlékeztek meg, elfeledtek azonban arról, hogy a lebontott házfedelet épületecske beomlással fenyegetett plafonja alatt emberek laknak, akik fölé, ha szabadkezet engedték a mindenáron kilakoltatni akaró házigazdának, pár nap múlva már a kék égbe borult vola mennyezet gyanánt.

A lakók megindultak hatóságoktól-hatóságig, hogy igazságot szerezzenek maguknak. Ahányféle hivatal van Kolozsváron annyiféle hízottság szállt ki a Dávid Ferenc-ucca 7-es sz. házból, de a hetek multak anélkül, hogy a házfedelet ügyében intézkedés történt volna. A három lakó állhatatosan és állandóan hangsúlyozva, hogy ragaszkodnak a törvényvédelethez lakásukhoz és csak akkor mennek ki a lakásból, ha azt az illetékes fórum így rendeli el. A lebontott házfedelet azonban már nem védhetette meg a lakókat eső és vihar ellen, ami éppen megfelelt a házigazda intencióinak. Mi sem lehetett könnyebb annál, mint bizonyítványt szerezni arról, hogy a lebontott házfedelet lakásban lakni életveszélyes és ezzel a bizonyítvánnyal a szombati napon a város közgazdatis tanácsától jogerős kilakoltatási végzést szerezni. Szombat délután 2 órakor kézbesítették a kilakoltatási végzést Kleimann Abrahámnak, amikor már a hivatalokban nincsen hivatalos óra és a család egyetlen férfitagja már hába szaladgált, neme volt, ki meghallgassa panaszt.

Kleimann Abrahámtól így szombaton, ebéd után kilakoltatták kis la-

kásából és butorait a ház udvarán veri az eső.

Úgyanakkor azonban egy másik rendelkezés is érkezett a városházáról. A másik két laks ugyanis használhatóbb állapotban van, mint Kleimanné, de az esős idő átmedvesítette a mennyezetet és a lakók állandóan annak a veszélynek voltak kitéve, hogy a plafon beomlik. Ennek elkerülésére a tanács úgy döntött, — a szobákban cölöpökkel kell alátámasztani a plafont, nehogy a lakóknak bajuk essék. Coman Artimon a plafonbeomlás ellen való védekezésnek ezt a módját olyan zseniálisan oldotta meg, mely minden olyan házigazdáknak, aki rossz perceket akar lakóinak szerezni, példaképpen szolgálhat. Coman Artimon ugyanis

televerte a lakást cölöpökkel, de úgy, hogy valóságos tyukketrecé alakította át a szobát, amelyekben sem jární, sem a butorokat mozgatni nem lehet.

Az egyik szobában olyan hallatlan ügyességgel vannak felverve a cölöpök, hogy a lakók még a ruhaszekrényt sem tudják kinyitni, másutt pedig a konyhadényeket magában rejtő szekrényt bástyázzák körül, hogy az edények teljesen hozzáférhetetlenek.

Elképzelhető, hogy a cölöpök között élő családok helyzete nem a legrózsásabb. Igazán kíváncsiak vagyunk, hogy mi lesz

Campbell kapitány a sziriai homok-sivatagban akarja visszahódítani a gyorsasági világrekordot

London, július 24. Február 16-án állította fel Malcolm Campbell kapitány az amerikai Daytona Beach homokstrandján 329 km-es óránkénti sebességgel gyorsasági világrekordját, amelyet azonban Ray Keech amerikai versenyző 800 méterrel nagyobb sebességgel azóta megdöntött. Campbell kapitány 750 lóerős Napier versenygépe a világrekordnál elért nagyobb sebességet is fel tudna mutatni, így mindjárt Ray Keech világrekordja után elhatározta, hogy újból indul gépével és feltétlenül visszaszerzi Anglia számára a gyorsasági világrekordot. A legnagyobb probléma a hely kiválasztása volt, miután az egyetlen félig-meddig alkalmas angliai homokfövényen a Pendine-Sanden az angol automobilklub a nagy veszélyre való tekintettel nem engedte meg Campbell kapitány indulását.

A világrekorder, miután Angliában nem talált megfelelő terepet. Hollandia és Dánia egész tengerpartját összejárta, hogy hol kísérhetné meg újabb világrekord-javítását, de sehoh sem talált alkalmas terepet, mert ott, ahol a fövény megfelelő lenne, ott is állandó veszedelmet jelent az, hogy a tengerpart mentén húzódó homokfövény nagyon keskeny és így a legkisebb eltérés az utiránytól már azt jelenti, hogy a hatalmas versenygép a hullámokban végzi útját, ami — mint a szerencsétlen Franck Lockhart esetében is látjuk — a biztos halált jelenti a vezetőre.

Campbell kapitány ezután Európán kívül kezdett keresni megfelelő terepet és úgy látszik, hogy most ráakadt erre — Szíriában. A sziriai sivatag óriási napsütötte pusztaság, amelynek a talaja tökéletesen síma, amellyel azonban nem túlságosan süppedős, úgy hogy valóban ideális terep a világrekordjavítási kísérletre és például a Rudbatól nyugatra elterülő 500 km-es utdarab a világ legideálisabb automobilutja. Természetesen Campbell kapitány az azért temérdek nehézséggel kell megküzdnie és ezek között a legnagyobb szerepet az óriási hőség láttsza, a mely igazán a legjobb gumikat követeli meg. Persze a karburatort és a hűtőszervezetet is megfelelően át kell alakítani, mert a pokoli hőséget nemcsak a vezető, hanem a gép sem bírná ki.

Az általánosan és gyógyhatásáról ismert

Románszentgyörgyi

HEBE

gyógy- és borvíz

friss töltésben mindenütt újból kapható. Vezérképviselet és főlerakat: Coloniale

FISCHER

Calea Reg. Ferd. 28-a. Varosi épület

Gyomor-, vesebántalmakkal leghatásosab

a vége ennek a minden képzeletet felülmúló lakásbotránynak. A lakók a túrvény rendelkezései nyomán jogosan ragaszkodnak a lakásukhoz. Ha Coman Artimon ur annyira kívánja, hogy a lakók kiköltözzenek, miért nem szerez nekik ugyanilyen árban lakásokat? Egyébként pedig már önmagában elég furcsa az is, hogy Coman Artimon ur olyan lakók fejére előre fizetett ki a házbért, amit Coman Artimon annak idején el is fogadott. Az illetékesek radikális intézkedését várjuk ebben a fantasztikus fakszópben.

Érdekes, hogy a délibáb, amely a sziriai sivatagban szinte mindennapos szintén erősen számbajövő akadály, a mennyiben a hajnali óráktól eltekve szinte állandóan zavarja a látást, úgy hogy Campbell kapitánynak minden esetben hajnali hat óra tájban kell világrekordjavítási kísérletét megkezdnie.

Mulatságos, hogy a másik nagy akadályt a világrekorder számára — a sörösüvegek fogják jelenteni, amennyiben a sivatagon keresztül vezető autóbuszjárat utasai különös előszeretettel halgálják el üres sörösüvegeiket az ut mentén. Nem kell talán külön hangsúlyoznunk, hogy mit jelent egy esetleges gumidefekt 330—350 kilométeres óránkénti sebesség mellett, így a világrekordernek mindenestre alaposan meg kell néznie a terepet, ahol utárára indul.

A sziriai sivatag felülete egyáltalán nem homokos, sőt ellenkezőleg kemény agyagföld terül el mindenütt a tárókelők lábai alatt, amelyet télen át bőségesen öntöznek az esők s amelyek azután nyáron át kiszáradnak. Ami az időjárást illeti, az nyáron teljesen megbízható — sőt talán túlságosan is programszerűen következnek be minden — hajnalban könnyű szellő lengedezik, ami mindenesetre európai ember számára is elviselhetővé teszi a szabadban tartózkodást. Deután már nem olyan megfelelő az időjárás, amennyiben minduntalan forgószélke kavarják fel a sivatag homokját, ami persze a látási viszonyokat a lehető legrózsásabbá teszi. Campbell kapitány még az ősz folyamán — valószínűleg szeptemberben — Szíriába utazik, úgy hogy már a közeljövőben újabb világrekord felállításával számolhatunk.

Utazó urak! Hotel Park

(vis a vis gara Satu-Mare)

Restaurant Katz המרתה קיטנו
házi koszt, gyors és
figyelmes ki-zoiálás. Garantiált főreg-
mentes szobák kaphatók

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

— Jean J
öt

Ez a k
lenremél
dat a ro
tása al
lirai gál
akinek
az volt,
tudta szu

Minden
Rousseau
vesen bé
ezek a sz
rok zuhat
magukkal
donképen
csoportho
ritése a v

A rouss
zonnal k
mészethez
sa, melyn
— közele
társabb.
— főleg f

A racion
rában, an
sán és le
a civilizác
denki szá
seau szen
szatra an
látszatra,
gött anna
zódott me
mélvséges
Rousseau
dó keblü

Az Uj K
mészethez
egy kivéte
ezért köv
vel. Azon
mely anna
zékori te
nyomása

csak mor
volt forra
grád tart
természet
kintben
jóváhagvá
a romanti
te is. Nap
a gyilköl
latvilága
rousseau
bakosságá
nek ama
akarak ra
az indivi
leben.

Rousseau
a maga te
emberi ter
jó volna.
merőben r
emberekne
nézőpontja
az embere
letik erede
az embere
idők folya
sodásnak.
szönhető.

Es mégis
a visszaté
pagálásá
tős és ma
kerete, es
val élvé
cióknak, a
zsarnokság
datlanság

De Rouss
— mégis
káta, — a
szisztemat
rendszerév
minél telje
sághan eg
hoz vezet
minder kin
volt, az ut
zudult a v

A boldogtalan optimista

— Jean Jaques Rousseau halálának százötvenedik évfordulójára —

Ez a kor, mely nagyon sok figyelemreméltó okra hivatkozva üzent hadat a romantikának, még mindig hatása alatt áll Rousseau-nak, ennek a lírai gatlásokkal teli gondolkodónak, akinek egyetlen és legfőbb művészete az volt, hogy az érzést gondolattá tudta szublimálni.

Minden bizonnyal sokan vannak kik Rousseau egész szellemi habitusát szívesen bélyegzik korszerűtlennek, de ezek a szigorúak elfelejtik, hogy a korok zuhatagjai a mult iszapját mindig magukkal sodorják s a változás tulajdonképpen nem is egyéb, mint újabb csoportosítása, új formákba kényszerítése a változatlan egységeknek.

A Rousseau romantika minden bizonnyal közelebbfekvő az emberi természethez, mint az értelem kriticismusa, melynek Voltaire volt nagymestere — közelebbfekvő azért, mert eleméntárisabb, kielégülése alkalmasabb és — főleg kelletlenebb.

A racionálista törekvések mai sodrában, amikor a természet meghódításán és leigázásán keresztül igyekszik a civilizáció a természeti jogokat mindenki számára elérhetővé tenni: Rousseau szentimentális érzésvilága lát-szatra anakronizmusként hat. De csak lát-szatra, mert e szentimentalizmus mögött annak a harmóniának vágya húzódott meg, mely a mai kóros emberét mélységesebben tartja igazában, mint Rousseau érzelemgazdagságtól duzzadó keblü hőleveit.

Az Uj Heloise, az Emil szerzője a természethez való visszatérést hirdette, egy kivételesen meleg, gyöngéd s épen ezért következtelen szív minden hévével. Azonban ez a "forradalmi" eszme mely annak idején megmozgatta a középkori terror és a vallási hierarchia nyomása alól felszabaduló szíveket, csak momentáni megnyilatkozásában volt forradalmi. — Lényegében retrográd tartalommal volt telítve. Mert a természethez való visszatérés sok tekintetben a romantikus zabolátanság jóváhagyását jelentheti s valljuk meg: a romantika virágzása idején jelentette is. Napoleon és a háború szelleme, a gyűlölködés és nacionalizmus gondolatvilága bizony-bizony inkább a Rousseau természetes ösztönök szabadságából eredt, mint az értelemnek ama konvencióból, melyek féket akartak rakni s ezáltal rendet teremteni az individualista túltengés dzsungelében.

Rousseau-nak akkor lett volna igaza a maga természet-ádatával, ha az emberi természetet tényleg eredendően jó volna. De amellett, hogy a jószág merőben relatív megnyilatkozása az embereknek, még e viszonylagosság nézőpontjából is megállapítható, hogy az emberek túlvomórésze nem születik eredendően jónak és amennyiben az emberek vadtsága enyhült is az idők folyamán, ez inkább a társadalmi sodásnak, mint a természetnek köszönhető.

És mégis: a Rousseau lázadás, mely a visszatérés a természethez! — propagálásában nyert kifejezést, — jelentős és ma is figyelemreméltó eszmekör kerete, eszméje, mely Byron szavával élve — hadüzenet a merev konvencióknak, a szellem börtönöreiből, a zsarnokság, elnyomás, butaság és tudatlanság szövetségeseinek.

De Rousseau — végső elemzésben — mégis az indulatok jogát glorifikálta, — az értelem, tudás, rend és szisztematikus fejlődés erejével és rendszerével szemben. Az egyéniség minél teljesebb kiélése azután a változásban egy olyan anyagelvi kultúrához vezetett, melyhez képest Krözus minden kincse és gazdagsága kismiska volt az ambícióknak olyan zuhataga zúdult a világra általa, mely a szabad-

ság medrének szánt keretei között a gályarabok új társadalmát teremtette meg. Bizonyos, hogy a Rousseau által lenézett értelem, amennyiben hatalmat tudna szerezni a természetes, de vad indulatok felett, ezt nem így csinálta volna meg — hiszen napaink küzdelmei, ezek az elsődlegesen racionálista és csak másodlagosan érzelmektől vezetett küzdelmek is, arra irányulnak, hogy az ál-szabadság és ál-individualizmus világát a rendszerré kiépített boldogság világa váltsa fel.

Rousseau ebben a mai világban ép-oly boldogtalanul imbolvogna, mint amilyen boldogtalanul mozgott a maga korában, minden optimizmusa, sőt túlzott optimizmusa ellenére. Hiszen iríkus volt, betegesen érzelmes és gyöngéden beszámíthatatlan, akit nemcsak jósa, de örök bizonytalansági érzései, — melyek sokszor fokozódtak monomániává — nyugtalanítottak. Minden ellentmondása, sok-sok kétségése és nem egészen kifogástalan magán-élete abban leli magyarázatát, hogy kimondottan lírai természetű és belső hurozottsággal nyult társadalmi kérdésekhez, melyek pedig csakis az empirikus vizsgálódás eszközeinek beavatkozására mutatják meg igazi arculatukat.

Rousseau zseni volt, de költői zseni, aki egy tudós és egy államférfiu pretenzióival lépett fel. Igaza volt abban, hogy az érzés csalhatatlan, de tévedett abban mintha az érzés minden

HÓFEHÉR FOGSOR
FRISS, ÜDE SZÁJIZ

SARG'S
KALODONT

vonatkozásban jó tanácsadó is volna. Az érzés ut a megismeréshez, de nem a megismerés maga, Rousseau annak hitte — és ez volt tévelygéseinek oka és következménye.

Mi is és ma is hiszünk a természet örök regeneráló erejében, hiszünk abban, hogy a természettől való eltávolodás csak katasztrófiára vezethet. De nem hiszünk abban, hogy a természeti vak erőnek való behódolás, melyhez az emberi indulatok szabadjára való engedése is tartozik, megjavíthatná az emberiség sorsát. Sőt ellenkezőleg! Az ember nem születvén sem jónak, sem rossznak, hanem erkölcsében és gazdasági lehetőségeiben függvényében: csak a külső feltételek megjavíthatósága mellett lehet igazán emberré. A boldogság sem abszolútum, mint

ahogyan Rousseau hitte. Koronként és emberként változó az érvénye és kényege. A túlzott individualizmus, míg könyörtelenül hájszolta a maga arvagát és hatalmi kielégülését, — nem számított a mások, a tömegek boldogság-igényével. Az erős jogát tette érvényesé a gyöngébb felett, mint ahogyan az a Rousseau által megimádott, jó természetben észlelhető.

Már pedig ez nem lehet a jövődő eszménye, mégha egy olyan kivételes nagy érzelmedus és alapjában véve jó ember is hirdette, mint Jean Jaques Rousseau, a boldogtalan optimista, aki százötven évvel ezelőtt halt meg, csaknem közvetlenül azután, hogy leghalálosabb ellenfele: Voltaire szántén elköltözött az élők sorából.
Salamon László.

A kitünő európai buza-termés miatt nehézségekbe ütközik az óriási román buza-felesleg elhelyezése

Egy és negyed millió tonna buza-főlesleg vár kivételre. Tengeriben gyengébb termés várható

(Cluj-Kolozsvár, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a különös időjárás, amely az egész 1928-évet dominálja a maga különös variációival, kétségeket támasztott a folyó évi termést illetően. Elsősorban a hosszurányuló dermesztő tél, amely még április havában is tartott, valóságos kétségbeesztette a gazdálkodókat, akiknek az elmaradt tavaszi magvetést állandóan halasztaniok kellett. A hosszú telet, hosszan tartó szárazság követte, amely leperzseléssel fenyegette a termést.

A termés mindenek ellenére várakozáson felül jó volt egész Európa területén, úgy meynyiségileg, mint minőségileg. Különösen a buza-termés elsőrangú és csupán Moldovában és Besszarábiában volt gyengébb a termés, a fokozott fagy és a fokozott szárazság miatt. Általában ennek az évnél a folyamán, mintegy 1 és negyed millió tonna buza-főlesleg marad export céljaira. Ami megnehezíti az export lehetőségét az a buza magvak minőségének sokfélesége. Az európai nagymalmok ugyanis egy-séges sok glutin tartalmú és barnásbarna buzaszemek iránt érdeklődnek, de tekintve, hogy az egész kontinens elsőrangú termés volt, a román buza elhelyezése bizonyos nehézségekbe ütközik. Szakértők véleménye szerint mindaddig, amíg Románia nem egységesíti a buza-termelést és nem igyekszik elsőrangú buzákat termelni, addig nem szeresheti vissza háború előtti összeköttetéseit.

A külföldi konkurenciája

Azonban nemcsak, hogy exportra nem számíthatunk, de máris jelentkezik a külföldi államok, amelyek augusztusra, sőt júliusra is új buzákat ajánlanak fel. Jugoszlávia például 78-79 kilogramos, 3 százalékos idegenanyagot tartalmazó, megvámoltt buzáit, 10 ezer kilogramonként ab Braila, 78 ezer lejért ajánl. Valószínűnek tartják, hogy hasonló feltételek mellett, úgy Jugoszlávia, mint Bulgária a közeli időben nagyobb mennyiségű buzákat ajánlanak fel Romániának.

Kedvező volt az árpa, rozs, zab és repce termes

Az export árpafelesleg egymillió tonnára becsülhető. Ez a szám még magasabb lehetne, amennyiben Besszarábiában és Moldovában az ország főbb árpatermő vidékén kedvező lett volna az időjárás. Ez az oka annak, hogy a többi gabona árával szemben, az árpának az ára még mindig elég magas.

Roszs tengeritermes egész Európában

Az ország egyik legsúlyosabb kérdése azonban az, hogy milyen lesz a tengeri termés. A Bánáthban és a Havas alföldön még reménykednek abban, hogy egy esős időjárás beálta esetén még jó termést lehet elérni. Ezzel szemben a besszarábiai és moldovai mezőgazdák minden reményüket feladták, annál is inkább, mert a fagy miatt későn vették tengerit csenevész korában érte a nagy szárazság, amely már ezideig is óriási károkat okozott a tengeri termésben.

Hasonló a helyzet ezen a téren a szomszéd államokban is, Jugoszláviában és Magyarországon. És annál súlyosabb, mert a reménytelen kilátások következtében az árak fokozatos emelkedés észlelhető. A budapesti és bécsi gabonatőzsdéken egyébként máris érezhető hatása van a tengeri termés gyenge kilátásainak.

Attól tartanak, hogy hasonlóképpen gyenge lesz a termés babban is, tekintve, hogy ez a vetemény csak a tengerivel párhuzamosan fejlődik.

A repcetermes elég kedvező volt és ezzel kapcsolatosan exportra is számíthatnak. A belföldi árak egyébként kedvezőbbek, mint az elmúlt évben.

A földmívelésügyi minisztérium terve szerint csupán a regáti, besszarábiai és bukovinai gabonák egy részét használják fel exportcélokra. Az erdélyi

és bánáti gabonát tekintve, hogy azt költségesebb volna a kikötőig szállítani, a belföldi szükségletek kielégítésére fordítják.

Az export megszervezése

A vasutigazgatóság már elkészítette a munkatervet, amelyek magukba foglalják a gabonakivitel megszervezését. A gabonakivitel augusztus 15-én veszi kezdetét és november 15-ig tart, amikorra már a Duna befagyására számíthatnak.

Az eddigi adatok szerint a Besszarábiában, Bukovinában és a regáthban mintegy 238.500 vagon gabonára számíthatnak, amelyből 160.700 vagont a kikötőből exportálnának, 42.700 vagont pedig szárazföldi állomásokon keresztül 29100 vagon gabona marad a belföldi szükségletek kielégítésére, amelyhez hozzá kell számítani az Erdélyben és Bánáthban termelt gabonát is.

Az exportot a következő kikötőkön, illetve állomásokon keresztül fogják eszközölni: Turnu-Severin 1000 vagon, Calafat 8500 vagon, Corabia 7800 vagon, Turnu-Magurele 14000 vagon, Zimnicea 4500, Giurgiu 10.500, Oltenita 4500, Calarasi 4500, Constanca 33400, Braila 36000, Galati 21000, Reui 15000, Grigore Gh. Voda 42700 vagon gabona be-rakodó állomása lesz.

Löwensteinnek Romániában is van örököse.

Bukarestből jelentik: Tegnap megjelent a belga konzulátuson Moisevici Abraham 60 éves kisenevi kereskedő és bejelentette örökösödési igényét Löwenstein bankár hátramarat vagyonára. Moisevici okmányokkal bizonyította, hogy Löwensteinnek elsőfokú unokatestvére. Löwenstein múltán meggazdagodott, nem akart tudni többet rokonairól, akik nagy szegénységben éltek. A belga konzul Moisevici igénybejelentését elküldte a brüsszeli törvényszékhez.

ásáról ismert
yörgyi
BE
orviz
ból kapható.
Coloniale
ER
arosi épület
leghatóság

pezeletét felül-
lakok a tür-
jogosan ra-
ha Coman An-
gyan lakók fe-
zerez nekik
? Egyébként
furesa az is,
nyan lakók fe-
teszi lakásai-
akik egy fél-
házbent, amit
én el is fogal-
lis intézkedé-
kus lakásépör-

amok-
ditani
ot

amely a szí-
mindennapos,
akadály, a
ól eltekítve
látást, úgy
ak minden-
n kell világ-
megkezdnie,
ik nagy aka-
amára — a
mi, amennyi
vezető autó-
főszerepettel
reiket az ut-
lőn hangsu-
egy esetle-
kilométeres
igy a világ
afaposan
ahol utijára

egváltalán
ezelőleg ker-
mindenütt a
ret télen át
k s amelyek
nak. Ami az
eliesen meg-
osan is pro-
e minden —
lengedezők
ember szá-
i a szabad-
már nem
s. amennyi-
k kavariák
i persze a
legrosszab-
ráv még az
leg szer-
zakik, úgy
újabb világ-
hatunk.

el Park
-Mare)
kitünő
gyors és
ált férg-
at ók

oooo
let"-ben

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Magányosság tengerében

Olyan, mint egy tenger a magány
 s belőle itt-ott kidugja fejét
 egy-egy léleknek szigete.
 Dacos sziklájú lélek-szigete,
 tág öbleit eszi dühöngő hullám,
 partját töri s megfojtja a mosolyt,
 a fűt s a tündöklő, vergődő virágot
 a szigeten . . .

Jaj, zokog a lélek szigete
 szomorú égbolt tündöklől fölötté
 és feszülő zokogás-búrba fogja
 a hangjait . . .

Jaj, zokog a lélek szigete
 zongora szimfóniák akkordjai
 tépik meg őt
 és mindig egyedül
 társtalannul és színtelenül,
 anyátalannul és csóktalannul
 pendülő hűrokkal hurkolt torokkal,
 tépett ideggel, s törött zöngéjű
 beteg szavakkal segítség után sikolt:

Ó, Ég, hogy gyűlölöm a magányt!..
 s még soha nem voltam másodmagam-

BARZILAY ISTVÁN

— Herzl-ünnepély Brassóban. Csűr-
 őrtökön este impozáns Herzl-emlékmű
 repélt rendeztek a brassói cionista ifi-
 sági csoportok. Az ünnepi beszédet
 fr. Deutsch Ernő főrabbi tartotta. gou-
 losan felépített és Herzl egész műkö-
 lését felölelő tartalmas előadásban.
 Schwartz Jenő barissziánus nagyon
 ízében énekelte az El molé rachmi-
 not. Hillmann Stefi aviva intelligensen
 zavalta Giszkalay Messias Heroldját.
 Hatikvah zárta be a nivós ünnepélyt.

— Takarékoskodjunk a vízzel! A ko-
 zsvári városi tanács az alábbi felhí-
 rítást adta ki: A meleg és száraz idő-
 árás következtében az ivóvízhiány-
 ság rendkívül emelkedett. A vízüzeti
 zen vízhiányosság fedezésére a víz-
 zolgáltatást majdnem 20 százalékkal
 melette naponta. Dacára ennek, a külvá-
 osi uccák vízhiányban szenvednek,
 mit megállapításunk szerint az egyes
 agvasztók — leginkább kerttulajdo-
 osok — kíméletlen pazarlása idéz elő.
 Ennek következtében saját érdekükben
 elhívjuk a t. clujii fogvasztóközönséget
 artózkodjék mindennemű ivóvízpazar-
 lástól. Amennyiben a jelenlegi helyzet
 zen felhívás következtében nem javul,
 vízmeveik igazgatósága a legna-
 yobb szigorúsággal fogja alkalmazni
 szabályrendelet idevonatkozó szaka-
 zait és pedig büntetés, kártérítési per
 s a vízszolgáltatásnak megszüntetése
 alakjában.

— Dr. Fischer Imre megtette a felje-
 lentést Waiszlovits ellen. Nagyvárad-
 ról jelentik: Megemlékezett róla az
 Uj Kelet, hogy Waiszlovits Emil, a
 Park-szállodának a diákzavargások
 óta ismert tulajdonosa és kezelője,
 dr. Fischer Imre között pereskedés
 tört ki. Dr. Fischer Imre kétszázezer
 lej orvosi honoráriumot kért Waiszlo-
 vitstól, aki az ügyet döntőbíró elé
 vitte. A döntőbíró határozata Waisz-
 lovitsot 14 Oezer lej megtérítésére köte-
 lezte, azonban Waiszlovits ezt az ösz-
 széget sem volt hajlandó kifizetni D. Fi-
 scher Imre erre beadta keresetét
 Waiszlovits ellen a nagyváradi tör-
 vényszéken. a nem mindennapi per elé
 érhető érdeklődéssel tekint Nagyvá-
 rad közönsége.

Szállítás közben megszökött egy fegyenc, akiről kiderült, hogy teljes amnesztiát kapott

BERLIN, július 24. Raphael volt 151 adragy, akit egy vérbírósdgi gyilkosság
 miatt nyolcévi fegyházbüntetésre ítélték, s akinek büntetését az amnesztia rende-
 let értelmében fegyházbüntetésre változtatták, a sonnenburgi fegyházból a tegeli
 fogháza való átszállítása közben Cüstrin pályaudvarán megszökött.

Az állomásparancsnokság csendőröket küldött üldözésére, mindeddig azon-
 ban még nem sikerült a szökésben levő fegyenc kézrekerítése. Raphael szökése
 annál titokzatosabb, minthogy a tegeli fogházigazgatóság a tegnapi vasárnapon
 távirati utasítást kapott az államügyészségtől, amelynek értelmében Raphael tel-
 jes amnesztiában részesül.

Egy erődparancsnok száműzetése miatt tört ki az elfojtott portugál forradalom

PARIS, július 24. A „Journal“ lisszaboni híradása szerint a fölkelési mozga-
 lomban 7 személy életét vesztette, ötvenen megsebesültek, közülök huszonheten
 súlyosan. Az elfojtott katonai személyeket a San Giuliano-erődbe az elfojtott polgá-
 ri személyeket pedig a Monte Santo-fogházba szállították.

A Havas-iroda lisszaboni jelentése szerint a rendőrség erőlyesen nyomoz a
 fölkelés értelmi szerzőinek felkutatására. Több személyt letartóztattak, közöttük
 a Diario de Noticias és a Debate című lapoknak Amancio Alhoim és Godinho
 Yearbal nevű szerkesztőit.

A „Temps“ lisszaboni munkatársai szerint a fölkelési mozgalomnak az volt
 az oka, hogy a San Jorge-erőd parancsnokát különböző kormányellenes üzlet-
 mek miatt száműzetésre ítélték, mire tisztjei elhatározták, hogy fellázadnak. A
 kormánnyal elégedetlen tiszteket mind felszólították, hogy vegyenek részt a föl-
 kelésben, de a felszólításnak nem volt eredménye.

* Bicsad-fürdő nyitva június 1-től.
 Elsőrangú orvosi szaktekintélyektől
 ajánlva a gyomor, bél, gége-
 hurutus megbetegedése, gyomoréké-
 vese stb. bajoknál. Ivókúra, meleg á-
 sványvíz és szénsavas fürdők, hideg
 víz gyógy mód és inhalatórium. Strand-
 fürdő! Állandó fürdőorvos. Diétás
 konyha, olcsó árak. Prospektust küld
 a fürdőigazgatóság. Vasút, posta, táv-
 írda, helyben. Cim: Baile Bicsad, jud.
 Satmar.

— A csendőrmester házja a pa-
 rasztgazda ellen. Marosvásárhelyről je-
 lentik: Medelcu Miculás székelybotosi
 csendőrmester hírében állott, aki ra-
 csendőrmester hírében állott, aki ra-
 biátusságával mindig réme volt a falu
 kisebbségi lakóinak. Az őrmester szá-
 mos visszaélést követett el, amelyeket
 végül is az egyik székelyföldi magyar
 napilap Ferenci Árpád parasztgazda
 adatai alapján lelelezett. Ettől a pillá-
 natól kezdve azonban Medelcu való-
 sággal üldözte Ferencit, aki végül is
 Marosvásárhelyre menekült, ahol a
 csendőrmestert leleplző lap szerkesz-
 tőségéhez fordult segítségért. Ferenci
 Árpádot dr. Popescu Adrian képvisel-
 őhöz vitték, aki megbotránkozva érte-
 sült a csendőrmester tetteiről és
 azonnal inervniált a marosvásárhelyi
 csendőrpáncsnokságnál Medelcu át-
 helyezése érdekében. A képviselő inter-
 venciójának azonnal eredménye is lett,
 mert a parancsnokság rögtön telefonon
 intézkedett, hogy Medelcu áthelyeztes-

sék. Így Ferenci Árpád nyugodtan
 mehet falujába, ahol már nem lesz kény-
 telen a csendőrmester vezэлásait
 tiírni.

— Rendörkére kerültek a budapesti
 műegyetem betörői. Budapestről jelen-
 tik: Ismeretes, hogy a múlt hónapban
 ismeretlen egyének behatoltak a mű-
 egyetem elektrokémiai osztályába, a
 hol a Wertheim-szekrényből kétezer-
 hatszáz dollárt, félkiló régi ezüstpénzt,
 nyolcezer értékű platina-edényt rabol-
 tak el. A rendőri nyomozás megállapí-
 totta, hogy a betörést Éles Tibor és
 Laar Vilmos fiatalemberek követték el
 Élest tegnap Székesfehérváron letartó-
 ztatták s a lakásán tartott házkutatás
 alkalmával tizenhét darab százdollár-
 rost és platina-csészéket találtak.
 Éles az elektrokémiai osztályon mű-
 szerész volt. Letartóztatásakor elmon-
 dotta, hogy álkulccsal nyitotta fel a
 Wertheim-szekrényt, azután Laarral
 nezszezőni mentek, mely alkalommal
 ezer dollárt költhettek el. Ezután el-
 bucsuztak egymástól. Laar ismeretlen
 helyre ment, ő pedig Siófokra utazott.
 Siófoki nyaralása alatt a rendőrség a
 székesfehérvári magyar királyi szalon-
 ban megtalálta a lopott tárgvakat. Éles
 Tibort őrizetbe vették. Laar után pe-
 dig megindították a nyomozást.

Hirdessen az Uj Keletben

Buziási „Phönix“ - ásványvíz
 borvíz gyógyvíz
 Főlerakat: Cluj, Strada Vladimirescu (Mikes Kelemen-utca No 18)

Szováta-fürdőn

a kitűnően ismert קוֹמְפְּלֵקְס אֶרְמֵן
 panzio a villa SPERANZA-ban, lényeges
 átalakításokkal, ezidén már

junius hóban megnyílt.

Villa Speranza
 uri panzio
 Szováta-fürdő

Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek
 külön étterem. — Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál,
 előjegyzést elfogad dr. Krausz Józsefné főrabbiné, Dicsosa nmartin (Dicsőszentmárton)

**A banánnál jobbat
 senki sem ehetne,
 Fehérje, vitamin,
 cukor is van benne!**

* A Jassy-i Városi Jelzáloghitelintézet
 tudatja Cluj háztulajdonosaival, hogy
 rendkívül előnyös jelzálogkölcsöneivel
 működési körét Lidlére is kiterjesz-
 tette. Kimerítő felvilágosításokat adunk
 naponta d u 4-6 óra között. Vasile
 Miclescu, Constantin Romanescu, dr.
 Ghilezan Livius ügyvédi irodájában
 Calea Victoriei 36. iparkamarával
 szemben.

— Megjelent egy új találmányu zsidó
 naptár, amely egyetlen lapra nyomtat
 va 152 évre (80 évre visszamenőleg
 és 72 évre előre) szól. E naptáron,
 amely magvarázattal van ellátva, min-
 denki könnyen eligazodhat és így
 egész életre el van látva pontos nap-
 tárral. Különösen nélkülözhetetlen rab-
 biknak, dájéneknek, saktereknek és
 ügyvédeknek. Megrendelhető Farkas
 Mártonnál Cluj, Str. Marinescu 20,
 vagy az Uj Kelet könyvosztályánál
 Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ára 20 lej.

No. 153.—928

Pályázat óvonói állásra.

A Cluj Izraelita Hitközség Iskolaszé-
 ke pályázatot hirdet egy a szept. ha-
 vában megnyitandó héber-román óvo-
 dájánál betöltendő óvonói állásra.
 Pályázhatnak állami képesítéssel bí-
 ró, a román nyelvben perfect és az élő
 héber nyelvet tanítani képes óvonók
 (ezek hiányában e téren már működött
 tanítónők).

Pályázók hiteles másolatokkal felsz-
 rett kérvényeiket az Iskolaszék Elnök-
 ségének címezve a Hitközség irodájá-
 ba Cluj Cal. regele Ferdinand 54.)
 küldjék.

Pályázati határidő 1928 auguszt. 15.

A Cluj Izraelita Hitközség Iskola-
 széke:

Freu Lajos
 igazgató, isksz. jegyző.
 Dr. Spitzer József
 isksz. elnök.

**A legszebb
 legolcsóbb
 legelegánsabb**

nyomtatványokat
 megrendelheti a

Cartea Românească
 nyomdai műintézetnél — Cluj
 Calea Dorobantilor No 14—16.
 Kérjen árajánlatot

Szerda, 1928 július 25.

ad a

Az Uj Kelet szerkesztője elöl
 Minthogy érkeznek
 akciónk
 ból köz-
 ságára
 azokat,
 tóink so-
 tosító R-
 bonitá-
 lási nép-
 erejég
 220 ille-
 Ha m-
 beküldi
 ugy az
 sitási k-
 első és
 kes rés-
 fizetők-
 előfizet-
 vényille-
 kilenced-
 vagyis
 hónap-
 a biztos-
 Aki n-
 nek, an-
 tani a
 már az
 tóink s-
 legjobb-
 nak, de
 val szer-
 nehány
 vényt
 biztosít-
 Annál
 denki ez-
 tóinknek
 kedvezm-
 negyed-

sorsolá-

Kelt.

Név

Foglal

Lakhel

Pontos

— Az új
 katan rész-
 bat este a
 ga. Félte-
 program é-
 tot a vidá-
 áradt a m-
 republik-
 volma ide-
 A két köf-
 Benczel B-
 közbesz-
 a koncept-
 lista nem
 Dan Radu
 volt. am-
 Pálffy Oli-
 szett és k-
 atal táncp-
 teli táncp-
 közül Dar-

Kolo-
 GL-
 Fiók-
 Affiliát-
 vármegyei
 r.-t. Szék-
 ben és né-
 délyezett d-

Huszezer lejes életbiztosítást ad az Uj Kelet minden előfizetőjének

Az Uj Kelet ingyenes biztosítási akciója szokatlanul nagy visszhangot keltett előfizetőinek és olvasóinak körében. Minthogy kiadónvatalunkhoz naponta érkeznek kérdések ingyenes biztosítási akciónk részleteire vonatkozólag, itt újból közöljük az akció feltételeit. Kívánságára minden előfizetőket, valamint azokat, akik újlag lépnek be előfizetőink sorába, a Fonciera Általános Biztosító Rt.-nél, Románia egyik legjobb bonitású biztosító intézeténél a sorsolási népbiztosítási osztályánál 20ezer lej erejű biztositjuk és pedig úgy, hogy 220 illetve 310 lej ajándékban részesül.

Ha már előfizetője az Uj Keletnek és beküldi az egynegyedévi előfizetést előre úgy az Uj Kelet fizeti ki a biztosítási kötvényilletéket, valamint az első és hatodik hónapban esedékes részüket. Annak a régi előfizetőnek, aki egyszerre egy félévi előfizetési díjat küld be, kifizetjük kötvényilletékét, valamint első, hatodik és kilencedik hónapban esedékes díját, vagyis a kötvényilletékén kívül három hónapon keresztül az Uj Kelet vállalja a biztosítási díjtelek befizetését.

Aki még nem előfizetője az Uj Keletnek, annak nem szabad elmulasztani a most kínálkozó alkalmat és már azonnal be kell lépjen előfizetőink sorába, mert ezzel nemcsak a legjobb erdélyi lapot szerzi meg magának, de kötelességét teljesíti családjával szemben és szerencsés esetben már néhány havi díjfizetés után is, ha a kötvényt kisorsolják, megkapja a teljes biztosított összeget.

Annál könnyebben megkötheti mindenképp ezt a biztosítást, mert új előfizetőinknek is megadjuk ezt a páratlan kedvezményt. Ha az új előfizető az egy negyedévi előfizetési díjat beküldi, úgy

neki is kifizetjük kötvényilletékét, valamint az első és a hatodik hónapra esedékes díj összegét. Tehát háromszázhusz lej előfizetési díjból kétszázhusz lejt a Fonciera Biztosító Társaságnak fizetünk be előfizetőnk javára és így mindössze száz lejbe kerül az Uj Kelet negyedévi előfizetése.

Az új előfizető a onban egy félévi előfizetési díjat küld be, annak még nagyobb kedvezményt adunk, mert a kötvényilletékén kívül kifizetjük helyette az első, hatodik és kilencedik hónapokra eső díjrészeket, vagyis összesen háromszázhusz lejt és így az Uj Keletet az első negyedévben mindössze tíz lejért kapja. Senkinek sem szabad tehát elmulasztania ezt az alkalmat.

Még ma vázja ki alábbi szelvényünket, küldje be negyedévi vagy félévi előfizetési díját és nemcsak a lapot kapja meg napról napra, de teljesen ingyen, rögtön kézhez veszi kötvényét is, melyben a kötvényilleték és az első hónap díja nyugtázza van.

Ha a negyed, illetve félévi előfizetési díjat küldte be, a harmadik és hatodik hónapokban, illetve a kilencedikben nem kell pénzt küldjön a biztosító társaságnak, mert ezekben a hónapokban az Uj Kelet fizeti be ön helyett a díjat és automatikusan, minden fizetés nélkül kapja meg a szaldózott nyugtát róla.

Fizessen elő tehát még ma s a mellékelt szelvényvel jelentse be igényét az ajándékra.

Itt közöljük a szelvényt, melyet azoknak, akik a biztosítási kedvezményt igénybe akarják venni, be kell küldeniük és annak alapján a Foncierával felvételjük az ajánlatot, melynek fent körülírt kötelezettségei beünket terhelnek.

Fonciera Általános Biztosító

sorsolási népbiztosítási szabályzata szerint, az Uj Kelet felhívása alapján biztosítani kívánom magamat huszezer lejre

Kelt. . . . . 1928 . . . . .
 Név . . . . .
 Foglalkozás . . . . .
 Lakhely . . . . .
 Pontos cím . . . . .

Olvasható irást kérjük és pontos címet.

— Az újságírók kerti muatsága. Szokatlan részvétel mellett zajlott le szombat este az újságíróklub kerti mulatsága. Féltenegy órakor zajlott le a program és attól kezdve hajnalig tartott a vidámság. Bohémos közvetlenség áradt a művészekből, átragadt a szereplőkre és konferanzzé és művész és publikum, mintha egy asztalnál ültek volna. Jépus, kacsafel barátkozásban. A két konferanzzé: Hátszegi Ernőt és Benzefi Bélát kollégái mókás, epés közbeszólásokkal izvekeztek kiemelni a koncepcusból, de a két fiatal zsurnalista nem hagvta magát. Az első szám Dan Radulescu művészi banoniátéka volt, amit nagyon megtapsoltak. Pálffy Oli néhány szamzonja nagyon tetszett és különösen feltűnt Csiki Viola fiatal táncművésznő ritmussal és izléssel teli táncprodukciója. A férfiszereplők közül Darvas Ernő lépett először a pó-

diumra. Vidám és komoly számaival valóságos maráival ragadta a kertőnne név közönségét éppugy, mint Selmezy Mihály, aki ezúttal mintha a kis vendéglőben szórakoztatná művésztársait, annyi kedves közvetlenséggel s annyi túlaradó othonossággal imitált közismert embereket. Római Antal az Opera karmestere zongorajátéka és László Bandi operaáriái is lelkes tapsokat keltettek. A színpadi program után tánc következett, majd szépség- és lábverseny. A szépségverseny győztese Karácsonyi Ill. Vásárhelyi Magda, Mendel Éva s Csiki Viola voltak. A láb szépségverseny nyertesei: Hecht Éva, Pálffy Oli és Csiki Viola.

A szab. Lyukas pipere szarpan nem hályk egy ondos háziasszony háztartásából. — Kapható minden szüküzletben

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

GLUJ, PIATA UNIRII 7. sz. á m

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkék 85 millió lej.

Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank é. Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és nébank r.-t. B-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedelmezzék devizahely. Arurak árai a vasut mellett. **Betéteket elfogad**

— A szárazság miatt nagy erdőtüzek vannak Európaszerte. Párisból jelentik Perpignani jelentés szerint az erdőtüz a Pirreusok spanyol oldalán egyre terjed. A spanyol tüzoltóság és a katonaság 3 nap óta sikertelenül birkózik a lángokkal, a tüz továbbterjedését nem tudják megakadályozni. Két spanyol községet a tüzvész teljesen elzárt a világtól, minthogy a tüz terjedése ismét fenyegeti a francia területeket is, valószínű, hogy a spanyol kormány kéri fogja a francia tüzoltóság kiküldését a veszélyeztetett területekre. Karlovácból jelentik: Néhány nappal ezelőtt a Karlovác környékén elterülő hatalmas erdőszécsen, egyszerre több helyen is, a roppant szárazság követ kezében tüz ütött ki. A tüzekkel szemben a hatóságok teljesen tehetetlenek. A lángok az egymáshoz egészen közelálló kiszáradt mohos fatörzsekbe és szikkadt lombokba kapva rohamosan terjednek tovább. Ma már többszáz hold területen ég a hatalmas őserdő. A lángok messze világítanak az éjszakában. A füst szaga sok kilométernyi körzetben érezhető. Az erdőből menekülő állatok elárasztják az országutakat és falvakat.

— A török írás modernizálása. Konstantinápolyból jelentik: A latin betűk bevezetésére kiküldött bizottság egyhangú és végérvényesen megállapodott az új török ábécében, amely az egész világon használt latin betűket veszi alapul. Uj betűk alkotása nem volt szűk seges, de bizonyos hangok jelölésére egyes latin betűket ékezetekkel látnak el. A reformnál kapcsolatban szükségessé vált az egész török nyelvtan átdolgozása is. Az új szabályok kimondják többek közt, hogy a köznyelvben használt idegenszavakat eltörökösödött formájukban kell leírni. A bizottság most hatalmas lexikon szerkesztésén fáradozik, amely a török szavak kiejtését rögzíti meg. Ugyanakkor nagyarányú munka folyik, hogy a latin abécét minél hamarabb és minél szélesebb rétegekben elterjesszék. Maga Kemal pasa jár elől jó példával, aki legutóbb már egy fotográfusát latinbetűs aláírással látta el.

Világhírű nyaralók és üdülők

Pensiók, internátusok, leány- és fiúotthonok.

Havi ellátási díj tanulóknak 150 P, felnőtteknek 160 P, mely hetenkinti változtatással négy nyaralóhelyre érvényes. Ézer személy referenciája.

Kérjen prospektust (válaszbélyeg).

Pestallozzi Internátus Iroda

(Fédération Internationale des Pensionnats Européens).

Budapest V., Alkotmány-u. 4. l.

Telef.: Teréz 242-36. Telef.: Teréz 242-36.

Nyaraló és üdülőtelepek:

Magyarországon: Budapest, Siófok, Balatonsződ. Svájcban: Genf, Lausanne, Neuchâtel, Luzern, Montreux, Zürich, Lugano, Moritz. Franciaországban: Paris, Deauville, Trouville, Biarritz, Aix les Bains, Grenoble, Evian (genfi tó); a francia Rivierán: St. Raphael, Cannes, Nizza, Juan les Pins, Monte Carlo, Menton. Olaszországban: San Remo, Nervi, Venecia, Bordighera, Abbazia, Riccione, Roma, Nápoly, Palermo. Ausztriában: Wien, Zell am See, Linz, Innsbruck, Salzburg, Ischl. Belgiumban: Ostende, Angliában: London, Cambridge, Brighton, Folkestone. Afrikában: Algír, Tunis.

A *gal jelölt helyek internátusok, fiú- és leányotthonok, pensionátusok — felnőttek részére is, nyitva egész éven át.

A többi helyek július, augusztus és szeptember hónapban vannak nyitva. Társas utazási kedvezmények (25-50%), külön díjért Pullman-kocsik. Internátusi díjak Budapeston havi 90 P, külföldön 110 P.

SPORT

Megejtették az olimpiai török és kardvívóversenyek sorsolását

Amszterdamból jelentik: A vívóversenyek ma megejtett sorsolása szerint, a törvívó csapatverseny első csoportjába kerültek: Franciaország, Dánia, Románia, Németország. Második csoportba: Belgium, Spanyolország, Norvégia, Argentína. Harmadikba: Magyarország, Kuba, Hollandia. Negyedikbe: Olaszország, Anglia, Ausztria. Ötödikbe: Egyesült Államok, Egyiptom, Svájc. Mindegyik csoportból a két első fog tovább menni az elődöntőbe. A kardcsapatversenyben első csoport: Franciaország, Görögország, Olaszország, Jugoszlávia. Második csoport: Anglia, Lengyelország, Magyarország, Egyesült Államok. Harmadik csoport: Hollandia, Törökország, Cuba. Negyedik csoport: Belgium, Chile, Németország. Az egyéni kardvívás sorsolása szerint az egyes csoportokban az olasz Bini, a dán Ossier val, a magyar Petschauer Ducret francia bajnokkal, az Európa bajnok Gombos pedig Litwelben chilei bajnokkal kerül össze.

Elindultak a román és a magyar olimpiások. A versenyzők, akik a román színeket Amszterdamban reprezentálni fogják, tegnap este elindultak Amszterdamba. Mikor ezt a hírt regisztráljuk, önkénytelenül idéződik fel bennünk az a hetekig tartó kabaré, amelyet a bukaresti központ és a hadügyminisztérium rendezett olimpiai csapatokkal. Ez a kabaré csak egy elenyészően kicsi jelenség abban a sportszerűtlen illogikus poitikaiban, amelyet a központiak üznek és amely már eleve lehetetlenné teszi, hogy Románia valaha is sikerrel szerepeljen a nemzetek viadalán. Épen ezért most sem jósolhatunk sok sikert a román olimpiásoknak, akik ha dicsőséggel nem is térhetnek haza, igyekezni fogtak okukni az olimpiaszől, ami — úgy hisszük — a bukaresti sportszövetségnek sem ártana. Tegnap este egyébként a népes magyar olimpiai csapat is elindult Budapestről.

Végezték a TC országos teniszversenye. A teniszklub versenyének tegnapi befejezése során az egyes versenyek kerültek eldöntésre. A női egyes döntőjét Mátyás Olga Brasovia nyerte meg, Herbay Zsenivel, az U teniszszövetségével szemben, az első szettben 6:0-ra, a második szettben pedig 9:7-re veri a partnernőjét. A férfi egyes döntőjében Rosenberg Haggibbor 6:3 és 7:5 arányban verte Radót H. A vegyes páros döntőjében bekerült Rosinó-Szatmári Pál TC, csak három hét múlva fog mérkőzni az elődöntőbe került Löwné-Diamant TC és Benkőné-Féder Soáronyitár párok győztesével. A teniszklub igei értékes díjakkal jutalmazta a versenyek győzteseit.

Bécsi eredmények. Slavia Praha—Wacker 3:1 (0:0).

Austria—Cricketter 2:2 (2:1).

Vienna—Hakoah 4:2 (3:0).

A Haggibbor hírei. A futbalszakosztály mai ülésére keretik a tagok pontos megjelenése. Az ülést a City különtermében tartják. Csütörtökön este ugyanott összehívásos ülés lesz. A Haggibbor első futbalcsapata vasárnap Deván szerepel, ahol a Corvin klub jöképességű együttesével mérkőzik.

Asigurarea Românească

Cluj, Strada Universităţii No 3. keres garanciával biro ügynököket Cluj és egész Erdély részére. Előnyös feltételek. Havi kereset 10—12,000 lei. Érdek 6d8k forduljanak a clujji vezérképviselőhez.

A MATILD-viz tisztítja a vért

Közgazdaság

Mozgalom indult meg a falusi korcsmák ünnep- és vasárnapi zárvatartásának fellügmentése érdekében

(Cluj-Kolozsvár, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdélyben széles körű mozgalom indult meg a falusi korcsmák vasárnapi és ünnepnapon zárvatartásának megszüntetése érdekében. Ezzel kapcsolatban az Erdélyi és Bánáti Iparos-Szövetség memorandummal fordult az illetékes minisztériumokhoz, amellyel párhuzamosan a legjobban érdekelteket, az italmérőket egyesületbe való szervezkedésre szólította fel. A mozgalomban részt vettek a szesz- és likőrszindikátusok is, amelyek hathatós intervenciókkal fogják támogatni a falusi italmérők kérését.

A falusi korcsmák vasárnapi és ünnepnapon zárvatartása tulajdonképpen nincsen a törvény által elrendelve, illetve vasárnapi munkaszünetről szóló törvény egyetlen szakasza sem tartalmaz olyan intézkedést, mely a vasárnapi italmérések egész napi zárvatartását rendelné el. A törvény szellemében a regáti korcsmárosok nyitva is tartják helyiségeiket déli 12-től esti hét óráig.

Erdélyben, Bánátság és Bukovinában a munkügyi minisztériumnak 1925 évi 35617 sz. rendelete, valamint az egyes vármegyei prefektusok helyi in-

tezkedése alapján foganatosították a teljes vasár- és ünnepnapon munkaszünetet. Az Erdélyi és Bánáti Iparos-Szövetség az illetékes minisztériumhoz intézett memorandumában sérelmesnek találja, hogy a vasárnapi munkaszünet alkalmazásában különbséget tesznek regáti és erdélyi korcsmárosok között. A memorandum rámutat arra, hogy a rendelet néhány ezer komoly adóalany alól vontja ki a megélhetési alapot, annál is csak vasárnap árulhatnak valamit. Ugyanezért — folytatja a memorandum — a rendelet még sem akadályozza meg az alkoholfogyasztást, sőt növeli, mert a falusiak a kisüstöknl, avagy otthon fogyasztják el adómentes pálinkájukat.

A memorandum egyébként a következő három pontot tartalmazza:

1. A vasárnapi munkaszüneti törvény egyenlő alkalmazása az egész országban.
2. Hatályon kívül helyezése a munkügyi minisztérium 1925 évi 35617 sz. rendeletének.
3. Hatályon kívül helyezése a 35617 sz. rendelt alapján kiadott prefektusi intézkedéseknek.

A magyar gyárpar fejlődése

(Budapest, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyarországi Gyárosok Országos Szövetsége a napokban tető közé jelentését, amely nagy vonalakban felöleli az ország egész gazdasági életét. Szóváteszi a pénzügyminiszter által előirányzott 150 millió pengős hasznos beruházást, amelynek fedezésére a népszövetségi kölcsön maradéka és az államjövendelmek fölöslege szolgál. 120 milliót invesztálnak az államasutak műhatatlanul fontos ujtásaira és ezt az összeget belső kölcsönből akarják fedezni. A Budapest—Hegyeshalom utonal villamosítása 50 millió pengőbe fog kerülni.

A tavalyi serény építkezési akció ezidén alábbhagyott egyfelől, mert már a jelzálog-kölcsönöket nem folyósítják abban a tempóban, mint azelőtt, azonfelül az adókedvezményeket néhány hónappal azelőtt korlátozták. Minthogy azonban a lakáskereslet még mindig nagy, az építkezés bizonyára újból neki fog lendülni teljes erővel. A szénbányászati hozadék a tavalyival szemben hozzávetőleg nyolc százalékkal javult, a vasipar nem fejlődött, de nem is hanyat-

lott. A gépipar különösen tömegcikktek tekintetében jól el van látva. Mezőgazdasági gépek megrendelése körül szintén javuló tendencia tapasztalható, ellenben a kazán, a vaskonstrukció, az elektromos-gépgyártás és az ugynevezett nehézszerkezetek körül már inkább stagnáció állott be. A cukorgyártás, mint-hogy a bevetett répa-területek nem nagyobbodtak, nem fog emelkedni. Ezzel szemben a cukorfogyasztás örvendés módton erősbödik. Hozzávetőleges becslés szerint ez az emelkedés öt százalékos. A sörgyártás erősen javult. Kevésbé kedvező a helyzet a bőrparban, főleg a nyersáru emelkedése miatt. A vegyipar, az énygyártás kivételével, amely különösen a külföldi konkurrenca miatt nem tud fejlődni, normálisan halad a fejlődés útján. A petróleum és az olajgyárak vámvédelmi intézkedések híján visszafejlődnek és az utóbbi hónapokban sok munkást és tisztviselőt kellett elbocsátani. Rosszabbodást mutat a textilipar. A gyapotszövődéék 25 százalékkal voltak kénytelenek lecsökkenteni üzemüket. Ugyancsak rossz helyzetben van a malomipar. A kereskedelmi szerződés az export visszafejlődését okozták és a fölemelt vámok már a közeljövőben erős fizemi redukción fognak rákényszeríteni a malom-tulajdonosokra.

Meghívó. A cluji Kereskedelmi és Iparkamara Igazgató Tanácsa folyó évi július havi teljes ülését július hó 28-án szombat este 7 órakor fogja megtartani a Kamara közgyűlési termében (Calea Victoriei 51 sz. II. emelet) a következő napirenddel: 1. Az ülés megnyitása. 2. Az ügyvezető igazgatóság jelentése. 3. Ügyforgalmi jelentés. 4. Egy rendes és egy póttag delegálása a tanács tagjain kívül a kamarai előléptetési és kinevezési bizottságra. 5. Egy akadémiai végzettséggel bíró rendes és egy póttag kinevezése a tanács közül a kamarai tisztviselők fejelemi bizottságába. 6. Egy rendes és egy póttag delegálása a tanács tagjai közül az uszoratörvény új szabályzata által alkotott bizottságba. 7. Az országos és hetivásárok új szervezése. 8. Esetleges javaslatok, amiket irásban a titkári hivatalnak kérjük betervezni. A Kereskedelmi és Iparkamara újraszervezéséről szóló törvény és végrehajtási utasítás 12. szakasza értelmében az Igazgató Tanács csak az őt alkotó tagok abszolút többségével tanácskozhatik, a 18. szak. 1. bekezdése szerint pedig azok a tanácsstagok, akik 3 havi ülésen egyfolytában nem vesznek részt szabályszerű szabadság nélkül lemondottaknak tekintetnek és a tanács helyüket üresnek nyilvánítja. Ha a tagok a fent összehívott gyűlésen nem jelennek meg a szükséges számban, az Igazgató Tanács 1928. július hó 29-én délelőtt 10.30 órakor ugyanazon helyen és ugyanazzal a napirenddel új ülést fog tartani, még az esetben is, ha a tagok csak egynegyedrészre fog jelen lenni. Cluj, 1928. július hó 21-én. Ing. I. F. Negruțiu elnök. Nicolae Caciula főtitkár.

Kész van az új vámtarifa. Bukarestből jelentik: A vámtarifa revíziós munkálatai befejeződtek. A bizottság zárulást tart, amelyen Brătianu Vintila miniszterelnök is résztvesz. A bizottság elnöke beszámol a munka eredményéről és a vámtarifa új összetételéről. A revíziós törvényjavaslat ősszel kerül a parlament elé ratifikálás végett és csak aztán fog sor kerülni új kereskedelmi szerződések megkötésére.

Amateurok, fényképezészek!

Fényképezési cikkeit a legolcsóbban

BERNAT

papírházánál, Piața Unirii 29. sz. alatt

szerezhetik be.

Hirdessen az Uj Keletben

TÖZSDE

DEVIZAK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 július 24 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3175-3180	—	—	49175	1180	11045	13343	64987	192550
Newyork	16450-16400	5193250	5193250	2555	16465	37370	70875	3375	—
London	831-803	252475	252425	12419	8000	28837	344250	164075	48609
Paris	645-618	2033	2033	—	14650	22430	2774	13220	39162
Milano	86-866	271950	271950	13375	865	30025	37095	1776	52362
Prága	489-490	153850	153850	—	48950	100	29087	—	29650
Budapest	2870-2880	90350	90350	—	2855	—	12347	588	—
Beigrád	—	91280	91280	—	28925	10825	124525	5929	176
Bukarest	—	317	3160	1560	—	319	43187	2062	61
Vasó	—	5820	520	—	180	643250	7947	3780	—
Bécs	2320-2330	73250	73250	—	327	8000	—	47612	—
Lerlin	393-3945	12398	12398	—	3935	1369750	16916	804	—

Száz lej árfolyama: Zürich (uto) 31650, Páris 1560, Budapest 340, Bécs 43187, Prága 2060

150 lejes könyvajándék a zsidó tanulóifjúságnak

Az Uj Kelet könyvosztálya a vizsgák alkalmából az alábbi páratlanul olcsó zsidó könyvcsoportokat bocsátja a tanulóifjúság, szülők és tanulók rendelkezésére;

I.

- Gyuri gróf: (Mesék és történetek zsidó gyermekek számára.)
- Kiss József: Yokli (regény).
- Heine: A bacharachi rabbi. Dániel könyve.
- Zengő hárfá (zsidó verseskönyv).
- Kabbalisták és csodatevők. Mivchar Schiré Amenu (néber dalok).
- A Talmud könyvből. (A hagyomány gyöngyei.)

Ennek a csoportnak az ára az eddigi 310 lej helyett 160

II.

- Kabbalisták és csodatevők. Zengő hárfá.
- Gorelik: Cion és a golusz.
- Sch. Alechem: Leégett nemesek.
- Graetz Henrik élete és működése.
- Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben.
- Paneth: Utazásom a szentföldön.
- Palesztina utmutató.
- Mivchar Schire Amenu.
- Szokolov: Uj zsidó.

A 10 könyv 213 lej bolti ár helyett 90 lejbe kerül (csakis az összeg és 10 lej portódij előzetes beküldése mellett).

III.

- Dániel könyve.
- Gyuri gróf.
- Zengő Hárfá.
- Mivchar Schiré Amenu.
- A Talmud könyve.

Ez a csoport 185 lej bolti ár helyett 90 lejbe kerül (csakis az összeg és 10 lej előzetes beküldése mellett.)

Szerda, 1928 július 25.

Szinhá

A Mag...
Szerda: Pári...
ujdonság...
kával. So...
Csütörtök: F...
Neményi...
Magda f...
Péntek: Csá...
ujdonság...
tével. So...
Szombat: Ty...
neki Pár...
órákor. 1...
és 10 lej...
Vasárnap 6...
(Népszin...
kál: 50...
szám: 38...
Vasárnap es...
Mersze...
ság. Sor...

A s...
Fifi. A fra...
májának leg...
nek az operé...
rázsát, zenei...
gét a mai na...
nyalai. A Fi...
sikert arató...
Most nagy a...
vel készült a...
Neményi...
a Párisi kir...
repét fogja...
nap nagyon...
Fügefalevel...
szinre, mely...
kere volt. A...
Lili fogja m...
lesz a szob...
Magda. Pén...
bucsfüflépé...
ben, melve...
látszott. A C...
Tyukketre...
órákor. Szó...
órákor kezd...
cagtatóbb é...
hózat, a Ty...
A darab mi...
ötletet a józ...
igazgatóság...
hog vehhez...
nöttek szám...
ket. A szom...
adást ugy...
tarták meg...
holy csak 15...
gvek 50, 40...
állólhely 10...
Beyár ke...
Vasárnap 6...
árakkal a le...
vek egyikét...

Panama
tisztítás

99
nők lapuz...
Mélyen...
Banco-...
Férfi és női...
a legújabb

A TÖKÉLETES PATKÁNY-ÉS EGÉR-IRTÓSZER

Ratopak

Egy árucikk kiváló háziállatok azonos patkányokat és egereket kapható győzességekben és drogeriákban. **Ára 115 Lei**

Chemorom Iesitini Chimie Sato-Mare

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szerda: Párisi kirakat. (Francia operette újdonság. Neményi Lili vendégjátékával. Sorozatszám: 376.)
Csütörtök: Fügefalevél. (Operette repris. Neményi Lili vendégjátékával. Kun Magda főlépésével. Szám: 377.)
Péntek: Csattan a csók. (Párisi operette újdonság. Neményi Lili bucsufőlépésével. Sorozatszám: 378.)
Szombat: Tyukketrec. (Csak felnőtteknek! Párisi bohózat-repriz. Kezdele 9 órákor. Mozi helyárok: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 379.)
Vasárnap 6 órákor: A betyár kendője. (Nepziamű előadás, mozi helyárok: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 380.)
Vasárnap este háromnegyed 9 órákor: Mersz-e Mária? (Operette-revü újdonság. Sorozatszám: 381.)

A színházi iroda hírei:

Fifi. A francia operettírás mai új formájának legelső műve a Fifi volt. Ennek az operettnek a báját, elragadó varázsát, zenei szépségeit és szellemességét a mai napig sem tudták túlszárnyalni. A Fifi itt Kolozsvárott is óriási sikert aratott néhány évvel ezelőtt. Most nagy ambícióval és kiűnös kedvvel készül a színház a Fifi felújítására.

Neményi Lili vendégjátéka. Ma este a Párisi kirakatban legkitűnőbb szerepét fogja játszani Neményi Lili. Holnap nagyon érdekes repris lesz. A Fügefalevél című párisi operett kerül színre, melynek 4 év előtt igen nagy sikere volt. A női főszerepet Neményi Lili fogja most is benne játszani. Új lesz a szobalány szerepében Kun Magda. Pénteken lesz a Neményi Lili bucsufőlépése és pedig olyan szerepben, amelyet Kolozsvárott még nem játszott. A Csattan a csókban.

Tyukketrec csak felnőtteknek, este 9 órákor. Szombaton este kivételesen 9 órákor kezdődik az előadás. A legkacagtatóbb és legötletesebb francia bohózat, a Tyukketrec fog színrekerülni. A darab merész, szókimondó, ámbar ötletei a jóízűt sohasem sértik. Az igazság azonban úgy intézkedett, hogy vehet az előadáshoz csak felnőttek számára szolgáltatnak ki jegyeket. A szombat esti Tyukketrec előadást ugynevezett mozihelyekkel tartják meg, tehát egy 5 személyes párhely csak 150 lejbe kerül. földszinti jegyek 50, 40, 30, erkélyjegyek 20 lej. állóhely 10 lej.

Betyár kendője vasárnap délután. Vasárnap 6 órákor nagyon olcsó helyárral a legkitűnőbb régi népszínművek egyikét, a Betyár kendőjét adják.

Panama tisztítás Girardi tisztítás

„IDEAL”

nők lapuzem, Cluj, Regele Ferdinand 8. **Mélyen leszállított árak Banco- és Panama-modellek** Férfi és női kalapok formálása, alakítása legújabb divat szerint 24 óra alatt **gyári árban**

KÖNYV ÚJDONSÁGOK

SZASZANOV

Végzetes évek

az európai katasztrófa a cári Oroszország háborús külügyminiszterének beállításában. Paleologue nagy-sikerű naplójának szerkesztője

Ára 408 lei.

SCHIDLOF:

Az érvényesülés művészete

senki hasznát veszi, aki társaságban mozog

Ára 90 lei.

Mau'ice Paleologue

II. Sándor cár tragikus regénye.

Ára 128 lei.

Lucien Murat hercegné

Nagy Katalin cárnő szerelmi élete.

(A híres cárnő első öszinte, leplezetlen életrajza.)

Ára 128 lei.

TOLSZTOJ

legnagyobb szerűbb regénye

Karenina Anna

újra kapható. — A kötetes 1060 lapos regény **ára 384 lei.**

A legnagyobb amerikai díjjal kitüntetett regény

Szállnak a vadludak

Észak sulyos atmoszféráját és egy tipikusan amerikai szerelmi történet bája él **Ostenso** regényében.

Ára 265 lei

Marian Harry

Kleopatra szerelmi élete

Egyiptom hirneves királynőjének aki egymásután hódította meg a római birodalom fejeit, első magyarnyelvű életrajza. **Ára 136 lei.**

Mauriac

A méregkeverő

a lélek poétájának, első magyarnyelvű könyve. A ma regényei sorozat. **Ára izléses vászonkötésben 231 lei.**

Lehetetlen szabadulni **Wallace** izgató regényének varázsától. Olvassa el

A Poliantha titka

című regényét és ön is megerősíti ezt. **Ára 136 lei.**

A titokzatos banda

Ára 190 lei.

Zola

A pénz

Ára 289 lei.

SHAW

Ember és felsőbbrendű ember.

(Új kiadás.) **Ára 170 lei.**

Ludwigh Wolf

A játékos

Ára 204 lei.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Ugyes üzletszerzőket és inkasszánsokat felvesszük. Cim a kiadóban. **7-5**

Intelligens, háziasan nevelt Zsidó lány százötvenezer lejjel férjhezmenne komoly, biztos megélhetésű férfihez. Választ „27” jellegre kiadóra kérek. **778**

Gyakornokok keres tüzfutatókat. Ajánlatok „Tuzifa” jellegre a kiadóhivatalba. **762**

Házasságokat előkelő körökben közvetítő Bizony Ferenc házasságközvetítő irodája, Timisoara IV., Bul. Berthelot 21.

Kitűnő kóser házikoszt kapható Szechenyi-tér 10. I. emelet **471**

Svábhogarakat

muszkákat biztonságosan kiirtja Svábporral. Hivatalos bizonyítvánnyal garantáltan mérgegmentes. Embernek, háziállatnak teljesen ártalmatlan. — Egy csomag elegendő teljes kiirtáshoz. Utánvét 55 lejért szállítjuk. — Vizonteladókna rabatt. **Mythos Vegyi - művek Rt., Braşov, Telefon 4-32.**

Francia levelezést vállalkozó délelőtti órákban. — Ajánlatokat „Di tome” jellegre a kiadó továbbít.

1-2 személynek csinosan bútorozott tágas szoba, esetleg olcsó ebédkosztall kiadó. Cim a kiadóban.

Német-magyar gép- és gyorsíró gépekkel állást keres. Szíves megkereséseket „Perfekt” jellegre a kiadóba.

ספרים חומשים תפילין מנות. ארבעה מאות מילים וציצית וסדרים מחוברים in allen Sprachen zu haben billigt bei Löwy Samuel, Medias **781**

Vita- és levelezőgyorsírást olcsón tanítok. Cim a kiadóban

Főtéren elsőemeleti utcai terem irodának, garzonlakásnak azonnal kiadó. Főtér 13. „Union”.

Zongora kitűnő állapotban levő, helyszűke miatt, azonnal eladó. Muzeum-u. 4., ajtó 2.

Mérlegképes főkönyvelőt keres vidéki keményfatermetű Rt. szeptember tizen 1 belépés-re. Román, német nyelvek tudása szükséges. — Perfect előnyben. — Mindhárom nyelven írt részletes ajánlatok referenciákkal, bizonyítványokkal kiadóba küldendők „Benőstülés 10.000” jelleg alatt.

A CLUJI TACAMUL

ezüstárgyárban készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen gyárjellel van ellátva.

800-as finomság! Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Vizonteladókna: „TACAMUL” Ezüstárgyár, Cluj, Strada N. Iorga 11/A. Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Tacamul”

Zongorát Sternberg

bizalommal a **világhírű**

Sternberg

cég oradeai lerakatában vásárolható. Az összes jobb világmárkák raktáron. 5 évi jótállás **részletre is.** Költözés miatt leszállított árak.

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

14

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

A csodálatos az volt az öreghez való csodálatában, hogy ez nem akadályozta őt, hogy úgy kezelje az óriást, mint egy kis gyermeket. Nagyon énkén beszélgetett vele, gyakran órákhoz szat — de nem volt az az érzése, hogy meg is értették. És mégis az öreg olyan feleleteket adott, amelyek körülbelül arról a vidékről valók voltak, amelyről egy értelmes ember feleletei is jöttek volna. Igaz, csak körülbelül arról a vidékről, tulajdonképpen inkább kitalálás volt, mint az az érzése, hogy megértette ugyan, hogy egy sóhajással is Istent szolgálhatja az ember. Egy bál-madregánál, egy magasabb fokán álló emberről (és hogy Gerzon ilyen volt, ebben biztos volt Dávid) minden Isten szolgálatában állhatott — és egy jámbor rabbiól, atyáinak egyik tanítványáról, aki sokat szeretett aludni hallotta épen, hogy épen alvásában szolgálja Istent. — Nagy az öröm az égből, ha rabbi Pinkász ajszik. — magvarázták neki, többet nem kellett róla mondani, Dávid tökéletesen megértette. És azt is tudta, hogy minden igaz jámbor, mint például az ő apja, nagyon szívesen beszéltek azokról a formásokról és érvényekről, amelyekkel más jámborok istentiszteletüket végezték, de sohasem lehetett rábírni arra, hogy saját imájának vagy más jámborságának különösségét megmagyarázza. Így Dávid egy ideig meg sem kísérelte, hogy az öreg Gerzontól mérhetetlenül hosszú és mély sóhajásának jelentőségéről kérdezősködjék. Ő is elnézett és ijedten figyelte, hogy hogyan burkolódik az óriás még jobban durva vezeklőingébe, melyet sohasem vetett le magáról és hogyan kezdte épen, min: az engesztelési nap nagy bűnbemutató-sajánál, ökleivel verni a mellét, Arca eltorzult és úgy látszott, mintha a Messias eljövetele felőli kérdés valamelyik csontjának megártott volna, mert még sokáig nem tudott kiegyenesedni, négy kézláb mászott a szobában és megvárta magát, mint ahogy egy kutya rizza a szőrt, ha nedves lett, Dávidnak az volt a benyomása, hogy Gerzon egy állatot látszik meg, — vagy pedig Nebukádnecár királyt, akit kitaszítottak az emberek közül és az ég harmatáira hullva, haja úgy kezd nőni, mint a keselyűnek a tollai. — Így szokott az történni, mikor Dávid ezt a veszélyes kérdést feltette, amellyel beszélgetéseik végződni szoktak és amelyet nehezen lehetett elkerülni.

Máskor előfordult, hogy a hatalmas agastyán ezt a kérdést minden megválaszolás nélkül kiállotta. Hogy mitől függött tulajdonképpen, hogy milyen hatással lesz a kérdés az öregre, azt nem tudta meg Dávid. Idővel annyit megtudott, hogy bizonyos napok valami rettenetes élménynek az évforduló amelveket a kapus sok évvel ezelőtt élt át, s ezeken a napokon nem volt szabad a Messias érkezését említeni. Voltak idők, amikor Gerzon magától kezdett beszélni — Dániel lepecsételt könyveiről — és a hatvankét hetéről az évről, amelveket a jóslat bejárt. — Jó annak, aki várni tud és háromszázharmincöt napot él meg. — Ezekről az időről különböző magyarázatok voltak forgalomban és az öreg a harmadik megfontolást is elmondta, a mely szerint, mikor a nép legnagyobb szorongatásban lesz, akkor fog Michael, az angyalok nagy fejedelme az ő megmentésére sietni: — Eljart még egy időt, még két időt és még egy felet. — Eg videig — ez nyilvánvalóan a templom első elpusztításának idejét jelenti, mely Babilon királya által történt. — a két további idő a templom elpusztulását jelenti, melyet Titusz rombolt le és a Spanyolországból való kiűzetést, mely egy harmadik templom pusztulásának felelt meg. — Tehát csak egy fél idő hiányzik. És közel van a vég.

— Meg fogjuk mi még émi ezt a vágot? Gerzon összerozzent, homlokát ráncolt. — felelet helyett festegetni kezdett a képén. Mindig volt egy készülőben az ecsetje alatt és egyik hajszálra olyan volt, mint a másik. Jeruzsálemi romjai vörös rókákkal, a lopódzó vörös rókákkal, Dávid azt hitte eleinte, hogy eladásra festi őket, de soha egyik sem adott tul. Százszámra fügtek a falakon, megtöltötték a toronyszoba sarkait. — Folytonosan körül kell vennünk magunkat Jeruzsálem romjaival. — mondta szomorúan. Aztán egy álomszerűen finom mosolygással folytatta (és ez a mosolygás tette először figyelmessé Dávidot arra, hogy milyen finom, fehér bőre van a vöröshajú óriásnak, mint egy asszonynak, melynek simaságát csak egyes apró szeplőkék rontják): — Ne hidd Dávid, hogy a Szent város falai valóságosan léteztek. Maga a templom sem égett le valójában. A rómaiak azt látták, hogy eg, mikor fáklváltak a legfőbb Szentségbe dobáltak. De ez pusztán durva érzéki csalódás volt. Mert a templomot angyalok megragadták és úgy, ahogy ott állt, felemelték az égbe. Ott áll most pont afölött a hely fölött, ahol eddig a földön állott. És ezért a Messias napokban a templomot sem kell újjáépíteni. Akik újjáépítésről beszélnek, azok nem ismerik a titkot. A templomot az angyalok az égből kezeikből szép lassan leeresztik és ugyanarra a helyre állítják vissza, amely a régmúlt napjaiban is az ő helye volt. És tud meg, hogy azokban a napokban a városi fal is újra láthatóvá lesz, amelyet ugyancsak nem romboltak szét, hanem ma is körülveszi Dávid városát csak most egy lángfalak alakult és alacsonyrendű szemek nem láthatják ezeket a lángokat, a bőlesek azonban fehér gyűrűnek látják a lángokat, mikor a szent városához közelednek.

— Ki tulajdonképpen bölcs? — kérdi Dávid — és gondolatai a kis toronyablakon, az esti ködbe burkolt tovaramló folyón, a szeretet leányhoz repülnek, akit nemsokára karjaiban fog tartani, akitől a tulajdonképeni bölcséget tanulja. — Ki a tulajdonképeni bölcs? Az, aki minden könyvet végig olvasott? Nem bölcsesebb-e a tudatlanok, mint a nagy tudósok?

Az ör úgy felelt, mintha épen erre a kérdésre várt volna, mintha egyáltalán nem lepné meg és csak elébe jött volna annak, ami épen indolni készült: — Az imába írva van: Áldott legyen, aki a Fényt alkotta és a Sötétséget teremtette. Ennél a szónál »Fényt« csak a kezünkön levő szent imaszójának a tokját csókoljuk meg, ennél a szónál: »Sötétség« azonban a homlokcsizák tokját csókoljuk meg. Mit érthetünk ebből? Hogy a felső világban, a homlok világában sötétség uralkodik, míg az alacsony világ, a kezek és cselekedetek világa fényvel vannak megtöltve. A felső világok sötétsége csak látszólagos sötétség ugyan. — sötétség a mi durva érzőnk számára, valójában azonban tulerős fény, mint ahogy a ragyogó napfénytől elvakulunk, ha egy sötét szobából kilépünk és nem tudjuk elviselni a levegő ragyogó fényességét, amely minél világítóbb, annál sötétebb nekünk tűnik a kilépő előtt.

Sötét, mint Monika halgatása, mely azonban világosabb minden beszédnél. — gondolta Dávid, aki mindent, ami csak eszébe jutott, összekötetésbe hozott Monikával. — A felső világok sötétségéről szóló gondolat tetszett neki. Mintha minden, ami sötétségnek, tudatlanságnak, rossz ösztönek, bűnnek látszik, a valóságban nem lenne más, mint ragyogó fény!

— A felső világokban sok az alvás — folytatta Gerzon, mintha csak tudná, mire vár Dávid: — És ott van az asszony is. Mert mikor a férfi aludt, akkor teremtették az asszonyt.

— De nem az ember homlokából — veti közbe Dávid, hanem a bordájából, amely a karjánál is lennebb volt.

— Jöjj és lásd, hogyan áll ez a Szent írásban: Isten kivette az ő egyik bordáját. Az ember egyik bordáját? Olvasd inkább: az ő saját bordáját. — Isten az ő saját bordájából teremtette az asszonyt.

Dávid megborzongott Kitalálta talán Gerzon az ő titkát, raiongó szemelmét Monika iránt, amely majdnem Isten imádatához volt hasonló (bűnös dolog még csak végig is gondolni) és amely Dávid szívét minden érverésnél átjárta? — Oh, nem, az ő csak szavakat mondott és ezek csak véletlenül fejezték azt ki, ami miatt Dávid szenvedett. Atélt-e valaha valaki hozzá hasonlót — talán ősi idők hősei, ezekről inkább el tudta képzelni, mint a mai zsidóság erőtlén hajásairól és ennek a hősi kornak egyik hire az, amelyet a toronyőr most számára hírül ad. A hagyományok egy távoli visszhangja s nem egy átélt élet volt az, amelyről Gerzon beszélt.

A gyertya kialudt.

Elaludt talán Gerzon magas karoszekében? Dávid suttogta: — És hogy van csak a bűnnel? Részke van a gonoszoknak is a felső világok megrementésében?

— Tizenegy betűből áll a gonosz, ha héber betűit megszámláljuk. És tizenegy Isten nevének két utolsó betűjét képezi. Tizenegy fele fűszerből állott a tömjén, isten szentélyében. Tizenegy kecskebőről készült az első frigsátor teteje és nincsenre megírva: A frigsátor, amely közöttük van, tisztátalanságai közepette?

— Így tehát a nép tisztátalan volt és maradhatott — és épen a tisztátalan nép között lakott az Isten? Egyre jobban megközelíti Dávid azt a zárat, mely gyermekkorra óta nyugtalanítja lelkét.

— Sietős nép! — hangzik az árnyékból. Még nem érkezett el az ideje hogy a réjett bölcsesség könyvtákozta magát — sem számomra, sem senki számára. A vörös forradásról, amely a homlokomon van, kellett volna ezt kitalálnod: Nem ok nélkül ütötte nekem oda botjával Jákob ösatyánk.

— Jákob ösatyánk?

— Úgy, hát nem tudod, hogy a bárányok, melyeket a pásztor Jákob legeltetett, jámborok lelkei voltak, akiknek mielőtt emberalakban megszülethettek egy tikkonon, egy különös tökéletesedéssel kellett keresztülmenniük? Csak ezért és nem más okból akart Jákob annyi bárányt szerezni magának. Azt azt hitted talán, hogy közönséges bárányvagy volt az oka? Minél több bárányt akart, hogy a jövő nemzedéknek minél több jámbort nevelhessen. És nagyon szigorú volt velünk. És erre a forradásra azért nem tettem szert mert már akkor nagyon sietős voltam. Te csodálkozol és talán te is egyike vagy azoknak a bárányoknak, melyeket ösatyánk, Jákob legeltetett. Neved is erre mutat. Mindazok, akiknek a neve Bárányt jelent, ilyen szent eredetűek.

(Folyt. köv.)

Most jelent meg

SIPOS DOMOKOS:

Vágytat a halál

a korán elhunyt erdélyi író posthumus versei. A versek elé Szentimrei Jenő írt részletes életrajzot.

Ára 70 lel

KAPHATÓ

AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN

CLUJ

Messias, Dávid fia mégis fel fogja emelni fejét a porból.

— Mikor jön a Messias?

Ezzel a kérdéssel jól tudta Dávid, veszélyeknek teszi ki magát. Megtörténhetik, hogy a Mester rögtön elnémul, hosszú sóhaiba kezd. Dávid megértette ugyan, hogy egy sóhajással is Istent szolgálhatja az ember. Egy bál-madregánál, egy magasabb fokán álló emberről (és hogy Gerzon ilyen volt, ebben biztos volt Dávid) minden Isten szolgálatában állhatott — és egy jámbor rabbiól, atyáinak egyik tanítványáról, aki sokat szeretett aludni hallotta épen, hogy épen alvásában szolgálja Istent. — Nagy az öröm az égből, ha rabbi Pinkász ajszik. — magvarázták neki, többet nem kellett róla mondani, Dávid tökéletesen megértette. És azt is tudta, hogy minden igaz jámbor, mint például az ő apja, nagyon szívesen beszéltek azokról a formásokról és érvényekről, amelyekkel más jámborok istentiszteletüket végezték, de sohasem lehetett rábírni arra, hogy saját imájának vagy más jámborságának különösségét megmagyarázza. Így Dávid egy ideig meg sem kísérelte, hogy az öreg Gerzontól mérhetetlenül hosszú és mély sóhajásának jelentőségéről kérdezősködjék. Ő is elnézett és ijedten figyelte, hogy hogyan burkolódik az óriás még jobban durva vezeklőingébe, melyet sohasem vetett le magáról és hogyan kezdte épen, min: az engesztelési nap nagy bűnbemutató-sajánál, ökleivel verni a mellét, Arca eltorzult és úgy látszott, mintha a Messias eljövetele felőli kérdés valamelyik csontjának megártott volna, mert még sokáig nem tudott kiegyenesedni, négy kézláb mászott a szobában és megvárta magát, mint ahogy egy kutya rizza a szőrt, ha nedves lett, Dávidnak az volt a benyomása, hogy Gerzon egy állatot látszik meg, — vagy pedig Nebukádnecár királyt, akit kitaszítottak az emberek közül és az ég harmatáira hullva, haja úgy kezd nőni, mint a keselyűnek a tollai. — Így szokott az történni, mikor Dávid ezt a veszélyes kérdést feltette, amellyel beszélgetéseik végződni szoktak és amelyet nehezen lehetett elkerülni.

Máskor előfordult, hogy a hatalmas agastyán ezt a kérdést minden megválaszolás nélkül kiállotta. Hogy mitől függött tulajdonképpen, hogy milyen hatással lesz a kérdés az öregre, azt nem tudta meg Dávid. Idővel annyit megtudott, hogy bizonyos napok valami rettenetes élménynek az évforduló amelveket a kapus sok évvel ezelőtt élt át, s ezeken a napokon nem volt szabad a Messias érkezését említeni. Voltak idők, amikor Gerzon magától kezdett beszélni — Dániel lepecsételt könyveiről — és a hatvankét hetéről az évről, amelveket a jóslat bejárt. — Jó annak, aki várni tud és háromszázharmincöt napot él meg. — Ezekről az időről különböző magyarázatok voltak forgalomban és az öreg a harmadik megfontolást is elmondta, a mely szerint, mikor a nép legnagyobb szorongatásban lesz, akkor fog Michael, az angyalok nagy fejedelme az ő megmentésére sietni: — Eljart még egy időt, még két időt és még egy felet. — Eg videig — ez nyilvánvalóan a templom első elpusztításának idejét jelenti, mely Babilon királya által történt. — a két további idő a templom elpusztulását jelenti, melyet Titusz rombolt le és a Spanyolországból való kiűzetést, mely egy harmadik templom pusztulásának felelt meg. — Tehát csak egy fél idő hiányzik. És közel van a vég.

— Meg fogjuk mi még émi ezt a vágot?

Gerzon összerozzent, homlokát ráncolt. — felelet helyett festegetni kezdett a képén. Mindig volt egy készülőben az ecsetje alatt és egyik hajszálra olyan volt, mint a másik. Jeruzsálemi romjai vörös rókákkal, a lopódzó vörös rókákkal, Dávid azt hitte eleinte, hogy eladásra festi őket, de soha egyik sem adott tul. Százszámra fügtek a falakon, megtöltötték a toronyszoba sarkait. — Folytonosan körül kell vennünk magunkat Jeruzsálem romjaival. — mondta szomorúan. Aztán egy álomszerűen finom mosolygással folytatta (és ez a mosolygás tette először figyelmessé Dávidot arra, hogy milyen finom, fehér bőre van a vöröshajú óriásnak, mint egy asszonynak, melynek simaságát csak egyes apró szeplőkék rontják): — Ne hidd Dávid, hogy a Szent város falai valóságosan léteztek. Maga a templom sem égett le valójában. A rómaiak azt látták, hogy eg, mikor fáklváltak a legfőbb Szentségbe dobáltak. De ez pusztán durva érzéki csalódás volt. Mert a templomot angyalok megragadták és úgy, ahogy ott állt, felemelték az égbe. Ott áll most pont afölött a hely fölött, ahol eddig a földön állott. És ezért a Messias napokban a templomot sem kell újjáépíteni. Akik újjáépítésről beszélnek, azok nem ismerik a titkot. A templomot az angyalok az égből kezeikből szép lassan leeresztik és ugyanarra a helyre állítják vissza, amely a régmúlt napjaiban is az ő helye volt. És tud meg, hogy azokban a napokban a városi fal is újra láthatóvá lesz, amelyet ugyancsak nem romboltak szét, hanem ma is körülveszi Dávid városát csak most egy lángfalak alakult és alacsonyrendű szemek nem láthatják ezeket a lángokat, a bőlesek azonban fehér gyűrűnek látják a lángokat, mikor a szent városához közelednek.

— Ki tulajdonképpen bölcs? — kérdi Dávid — és gondolatai a kis toronyablakon, az esti ködbe burkolt tovaramló folyón, a szeretet leányhoz repülnek, akit nemsokára karjaiban fog tartani, akitől a tulajdonképeni bölcséget tanulja. — Ki a tulajdonképeni bölcs? Az, aki minden könyvet végig olvasott? Nem bölcsesebb-e a tudatlanok, mint a nagy tudósok?

Az ör úgy felelt, mintha épen erre a kérdésre várt volna, mintha egyáltalán nem lepné meg és csak elébe jött volna annak, ami épen indolni készült: — Az imába írva van: Áldott legyen, aki a Fényt alkotta és a Sötétséget teremtette. Ennél a szónál »Fényt« csak a kezünkön levő szent imaszójának a tokját csókoljuk meg, ennél a szónál: »Sötétség« azonban a homlokcsizák tokját csókoljuk meg. Mit érthetünk ebből? Hogy a felső világban, a homlok világában sötétség uralkodik, míg az alacsony világ, a kezek és cselekedetek világa fényvel vannak megtöltve. A felső világok sötétsége csak látszólagos sötétség ugyan. — sötétség a mi durva érzőnk számára, valójában azonban tulerős fény, mint ahogy a ragyogó napfénytől elvakulunk, ha egy sötét szobából kilépünk és nem tudjuk elviselni a levegő ragyogó fényességét, amely minél világítóbb, annál sötétebb nekünk tűnik a kilépő előtt.

Sötét, mint Monika halgatása, mely azonban világosabb minden beszédnél. — gondolta Dávid, aki mindent, ami csak eszébe jutott, összekötetésbe hozott Monikával. — A felső világok sötétségéről szóló gondolat tetszett neki. Mintha minden, ami sötétségnek, tudatlanságnak, rossz ösztönek, bűnnek látszik, a valóságban nem lenne más, mint ragyogó fény!

— A felső világokban sok az alvás — folytatta Gerzon, mintha csak tudná, mire vár Dávid: — És ott van az asszony is. Mert mikor a férfi aludt, akkor teremtették az asszonyt.

— De nem az ember homlokából — veti közbe Dávid, hanem a bordájából, amely a karjánál is lennebb volt.

— Jöjj és lásd, hogyan áll ez a Szent írásban: Isten kivette az ő egyik bordáját. Az ember egyik bordáját? Olvasd inkább: az ő saját bordáját. — Isten az ő saját bordájából teremtette az asszonyt.

Dávid megborzongott Kitalálta talán Gerzon az ő titkát, raiongó szemelmét Monika iránt, amely majdnem Isten imádatához volt hasonló (bűnös dolog még csak végig is gondolni) és amely Dávid szívét minden érverésnél átjárta? — Oh, nem, az ő csak szavakat mondott és ezek csak véletlenül fejezték azt ki, ami miatt Dávid szenvedett. Atélt-e valaha valaki hozzá hasonlót — talán ősi idők hősei, ezekről inkább el tudta képzelni, mint a mai zsidóság erőtlén hajásairól és ennek a hősi kornak egyik hire az, amelyet a toronyőr most számára hírül ad. A hagyományok egy távoli visszhangja s nem egy átélt élet volt az, amelyről Gerzon beszélt.

A gyertya kialudt.

Elaludt talán Gerzon magas karoszekében? Dávid suttogta: — És hogy van csak a bűnnel? Részke van a gonoszoknak is a felső világok megrementésében?

— Tizenegy betűből áll a gonosz, ha héber betűit megszámláljuk. És tizenegy Isten nevének két utolsó betűjét képezi. Tizenegy fele fűszerből állott a tömjén, isten szentélyében. Tizenegy kecskebőről készült az első frigsátor teteje és nincsenre megírva: A frigsátor, amely közöttük van, tisztátalanságai közepette?

— Így tehát a nép tisztátalan volt és maradhatott — és épen a tisztátalan nép között lakott az Isten? Egyre jobban megközelíti Dávid azt a zárat, mely gyermekkorra óta nyugtalanítja lelkét.

— Sietős nép! — hangzik az árnyékból. Még nem érkezett el az ideje hogy a réjett bölcsesség könyvtákozta magát — sem számomra, sem senki számára. A vörös forradásról, amely a homlokomon van, kellett volna ezt kitalálnod: Nem ok nélkül ütötte nekem oda botjával Jákob ösatyánk.

— Jákob ösatyánk?

— Úgy, hát nem tudod, hogy a bárányok, melyeket a pásztor Jákob legeltetett, jámborok lelkei voltak, akiknek mielőtt emberalakban megszülethettek egy tikkonon, egy különös tökéletesedéssel kellett keresztülmenniük? Csak ezért és nem más okból akart Jákob annyi bárányt szerezni magának. Azt azt hitted talán, hogy közönséges bárányvagy volt az oka? Minél több bárányt akart, hogy a jövő nemzedéknek minél több jámbort nevelhessen. És nagyon szigorú volt velünk. És erre a forradásra azért nem tettem szert mert már akkor nagyon sietős voltam. Te csodálkozol és talán te is egyike vagy azoknak a bárányoknak, melyeket ösatyánk, Jákob legeltetett. Neved is erre mutat. Mindazok, akiknek a neve Bárányt jelent, ilyen szent eredetűek.

(Folyt. köv.)

KIADÓHIVAT

Str. Ba

SZERKESZTO

Éjjeli tele

ELOFIZETESI

Egész évr

Felére

Negyedév

Egy hóra

XI évfolya

1928 jú

• 50

A gép.

Sok szó esedern technika gondolkodás népek és társ élet külső és javítására, ha és szociális z fel. A tanúk, a mindezeket a gépek, ha bizták is a terméleteit, morál több kárt okottak az emb

Mindezeidegünk, hogy a galutában jelek eszközök, siet most segítségében. Ebből hogy nemsokamus szolgálata emberi élet p magától a há olyan aratást vetésében, am sőtél középkor mi események tud felmutatni össze harminc minőves házb

alig pár százé lagon ugyneve rika gyanus h lamférfiai így paktumokat is pacifista erőlk gadni a valós gépek és kém minden képzé számolásra k ellen.

Ezzel szembe statisztikai hi közé, amelyb évből az Un halt meg aut ugyancsak au ezer ember se nál is inkább háboruban, an szolgált a pok 172 ezer sebe hány ezorrel dozatot Ameri egy év alatt.

A gép tehát emberiség me gép az ember rülményben a motívum van, gázolás alakja gyalogos embé autótulajdonos rációja ez, ta cia, amely me emberiség élet sül.

Mindez ped emberiségnek ni ahhoz a va az élet, még megbecsülésé zét s amelyn a főlcsöz és sz

hogy a gépet ségvé, hanem sye. Ha ez nem beri civilizáció